Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia
Braşov, piaţa mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMĔR DE DUMINECĂ 39)

„Gazeta" iese în fiă-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe an.

Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.

Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 215.—Anul LIX. Braşov, Duminecă 29 Septemvre (11 Octomvre) 1896.

Alegerile dietale.

Lunia trecută, precum scim, a fost disolvată dieta unguréscă şi, îndată după aceea, s'au publicat decretele, prin cari se pune ca termin pentru nouĕle alegerĭ dietale dilele dela 28 Octomvre până la 6 Noemvre st. n., ér noua dietă s'a convocat de cătră Majestatea Sa pe diua de 23 Noemvre a anului curent.

Ne aflăm aşa-déră în ajunul nouĕlor alegerĭ. Şi ce însémnă acésta pentru Maghiarĭ, ca şi pentru noi, cetăţenii de a doua mână, séu — cum ai dice mai la înţeles — de după uşă, o sciu cetitorii noştri destul de bine.

De astă-dată lupta între partidele maghiare la alegerĭ va fi mai înfocată şi mai crâncenă ca orĭ şi când în anii de mai înainte. Póte că aşa se şi cere spre mărirea anului milenar, care reamintesce caracterul lacom şi violent al viţei asiatice arpadiane, încuscrită acum şi cu viţa speculantă a perciunaţilor.

Ca sĕ aibă cine-va o ideă, cam la ce se aşteptă înse-şĭ partidele oposiţionale maghiare dela nisce alegerĭ conduse de un Banffy, amintim aicĭ, că diarul „partidei poporale" „Alkotmány" s'a rugat deja de pe-acuma de toţĭ ómenii din oposiţiă, ca sĕ ia la protocol tóte abusurile, volniciile şi fărădelegile, ce se vor sĕvĕrşi de cătră cei dela putere şi sĕ 'i-le trimită, ca după alegerĭ sĕ le traducă în tóte limbile europene, sĕ le edea în tom separat şi sĕ le lăţéscă, ca sĕ vadă lumea civilisată, ce grozăvenii sĕvĕrşesce sistemul „liberal" unguresc ca sĕ se ţină la putere.

Dér nu este nicĭ chiămarea, nicĭ datoria nóstră de-a ne îngriji de capetele, ce şi-le vor sparge Ungurii între ei la alegerĭ, ci ceea ce ne privesce este sĕ ne ferim noi înşi-ne, ca sĕ nu ajungem cumva între cei ce se bat şi s'o păţim mai rĕu decât ei.

Omul cuminte în casurĭ de astfel de încăerărĭ se dă la o parte şi îşĭ caută de trébă. Cam aşa trebue sĕ facem şi noi Românii în faţa bătăii dintre partidele maghiare.

Parlamentul séu dieta însĕ, după tótă legea şi dreptatea, n'ar trebui sĕ fiă obiect de céartă numai între Ungurĭ, care sĕ fiă mai tare peste dietă şi prin aceea în ţéră, ci ar trebui sĕ fiă într'adevĕr adunarea tuturor celor, pe carĭ întréga poporaţiune a statului, adecă tóte popórele ei fără deosebire, i-au trimis ca sĕ le represente, sĕ le apere şi păzéscă interesele în sfatul ţĕrei.

Aşa-ceva însĕ la noi, în „orszag"-ul milenar, nu s'a pomenit şi nu se pomenesce. Drepturile şi dreptatea nu-s de nasul „Valahilor", dic cei ce de mult au pus mâna pe sacul cu grăunţele. Ei împart şi n'ar fi Ungurĭ de-ai lui Arpad şi Tuhutum, décă ar mai face şi altora parte afară de ei. Cu Românii au fost gata tot-déuna sĕ se împace, dér numai aşa, ca ei sĕ îmbuce, ér noi sĕ înghiţim gol.

Când se tractéză, ca sĕ se alégă trimişii poporului, ca sĕ esercite dreptul de suveranitate al lui alăturĭ cu capul statului, ar trebui, fără 'ndoélă, sĕ fiă luaţĭ în considerare şi cele trei milióne şi mai bine de Românĭ, carĭ când e vorba de dărĭ, plătesc până se spetesc, şi când e vorba de vĕrsare de sânge pentru tron şi patriă, îngraşe cele câmpurĭ de bătăliĭ, cu a căror gloriă se împodobesc apoi străinii.

Sub guvernele unguresci însĕ nu numai că nu s'a ţinut sémă de acéstă cerinţă mare a dreptăţii, dér am ajuns acum, după 28 de anĭ de „părintéscă" abláduire ungurésca, ca sĕ nu mai ne fiă iertat de-a ne întruni şi noi, cum ne-am întrunit până acuma, ca sĕ ne sfătuim în linişte şi pe cale legală, cum sĕ ne apĕrăm mai bine limba, naţionalitatea şi cultura nóstră faţă cu politica cutropitóre de maghiarisare.

Conferenţă naţională nu ne-au mai lăsat sĕ ţinem astă-primăvară şi până în diua de astădĭ ministrul încă nicĭ n'a rĕspuns la recursul, ce 'i s'a înaintat contra oprirei volnice. Intr'aceea prigonirea faţă cu elementele nóstre naţionale merge strună şi nasce unul după altul procesele politice cele mai hidóse, ér orĭ-ce nevoiaş de diregĕtor cutéză a ne spune în faţă, că noi n'avem ce căuta aicĭ, în acéstă ţéră, ca Românĭ, cu politică naţională românéscă, ci, décă vrem sĕ ne întrunim şi sĕ alegem, sĕ ne alăturăm la partidele maghiare şi sĕ mergem sĕ sărutăm mânile şi picióre lui Banffy, ca mulţămire că nu ne mai lasă sĕ trăim şi sĕ ne mişcăm nicĭ cât ne a lăsat dascălul şi patronul sĕu de odinióră Tisza Kalman.

In astfel de împrejurărĭ nu-i uşor pentru noi Românĭ sĕ ne ţinem la înălţimea datoriei nóstre naţionale. Dér suntem un popor trecut prin multe încercărĭ, tot-déuna însĕ acestea ne-au găsit unitĭ, cu credinţă şi cu iubire nestrămutată în jurul stégului nostru naţional, bravând tóte prigonirile şi nedreptăţile.

Astfel Dumnedeu ne va ajuta şi acum sĕ fim una în cugete şi simţirĭ, gata de-a apĕra drepturile şi onórea nóstră naţională. Lupta, ce ne aşteptă, e grea, pentru-că vom avé sĕ dăm pept cu marĭ intrigĭ şi ispite, presiunĭ şi corupţiunĭ, cu desfăşurarea forţei brutale faţă cu alegĕtorii noştri, cu scop numai şi numai pentru a-i face sĕ servéscă causa asupritorilor şi sĕ se facă codorişte la toporul lor.

In faţa acestor uneltirĭ, poporul nostru trebue sĕ aibă în vedere, că noi Românii în conferenţele nóstre naţionale am hotărît sĕ fim tot-déuna una şi nedespărţiţĭ, pe basa programului nostru naţional; am hotărît faţă cu alegerile dietale pasivitate absolută a tuturor Românilor din Transilvania şi Ungaria. Cu alte cuvinte, sĕ nu luăm parte la alegerĭ până când vom fi tractaţĭ atât de duşmănos şi vitreg în tóte privinţele.

Până ce o altă conferenţă naţională, întrunită pe aceleaşĭ base ca conferenţele trecute, nu va lua vre-o nouă hotărîre, rĕmân în vigóre şi datorĭ suntem cu toţii sĕ respectăm cu tótă conscienţiositatea hotărîrile conferenţelor de mai înainte, avênd mereu în vedere că numai în unire şi solidaritate mergênd înainte cu toţii, putem sĕ impunem duşmanilor noştri, numai astfel putem sĕ satisfacem chiămărei nóstre naţionale.

Partidul lui Strossmayer şi alegerile. Se lăţise faima, că partidul croat al episcopului Strossmayer din Djakovar se va abţiné dela viitórele alegerĭ pentru dietă. Depeşĭ sosite în urmă anunţă însĕ, că membri partidului ţinură, sub presidenţia episcopului, mai multe conferenţe, în care în fine se hotărî participarea *activă* la alegerĭ; partidul crede, că va puté obţiné cel puţin opt mandate de deputat.

Ocuparea scaunelor episcopescĭ vacante. De present în Ungaria se află trei scaune episcopescĭ vacante, adecă scaunele din Lugoş, Rosenau şi Cincĭ bisericĭ. Diarul *„Alkotmány"* anunţă, că scaunele acestea până la Crăciun de sigur se vor ocupa. Numirea episcopilor a întârdiat din causă, că „guvernul n'a aflat candidat potrivit pentru scaunul episcopesc din Lugoş". Se vede dér, că acum „a aflat".

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Din Constanţa.

— Dedic. D-rei *N. B.* —

Lângă ţĕrmul mării line
Ca al ceriului albastru,
Şéde Nina 'n braţ la mine
Mai lucindă ca un astru.

Luna-'şĭ lasă-asale rade
De-o palóre argintie
Peste sînul ei sĕ cade
Tip frumos din poesie.

Marea 'n faţă se întinde
Cu al ei nemărginit
Dênsa 'n braţe mĕ cuprinde
Sunt atât de fericit!

Luna după deal apune
Şi zîmbind ne părăsesce
Numai marea ne mai spune
Chinurile, ce-o muncesce.

Nóptea e de tot târdie,
Nina stă visând în braţă
Pe când marea azurie
Ne şoptesce: „'i diminéţă".

Bucuresci. V. H. Hâncu.

Din biografiile scriitorilor românĭ.

Intre cele 85 de volume, ce-au apărut până acum din *„Biblioteca pentru toţi"*, se află unul mai nou (al 85-lea), care cuprinde biografiile a 18 scriitorĭ românĭ dintre cei mai cu renume.

Ar fi greu de-a spune, care dintre cele 85 de volume apărute, până acum în acéstă preţiósă bibliotecă, este mai interesant şi mai de valóre, de-órece d-l Dumitru *Stăncescu*, sub a căruia direcţiă apare acéstă bibliotecă, a fost până acum atât de norocos în alegerea materiilor de tipărire, încât nicĭ despre unul din cele 85 de volume amintite mai sus nu se póte dice că déră ar fi fost de prisos. Biblioteca întrégă este o comóră nepreţuită de scrierĭ alese şi folositóre, care n'ar trebui sĕ lipséscă din casa nicĭ unui Român iubitor de carte. Operele celor mai celebri autorĭ românĭ şi străinĭ ni-se presentă în acéstă valorósă bibliotecă într'o limbă românéscă clară şi uşóră, întocmită pentru priceperea fiă-căruia. In ea găsim scrierĭ privitóre la artă, biografiĭ ale ómenilor marĭ, educaţiune, elocinţă, geografiă, istoriă şi moravurĭ, literatură poporală, novele, poesii, romane, satire, teatru, diferite scrierĭ scientifice etc. Cu un cuvênt, cele 85 de numere apărute până acum ne presentă o bibliotecă bogată şi bine alésă, în care orĭ-ce om póte sĕ găséscă lectura predilectă lui, fără temerea, de-a fi pierdut timpul cu o lectură nefolositóre.

Se află însĕ printre aceste volume unele, mai ales, carĭ pentru fiă-care Român cu carte sunt de o trebuinţă indispensabilă. Intre acestea am puté numĕra şi volumul mai nou, al 85-lea, despre care am amintit mai sus.

Autorul acestui volum, întitulat *„Din biografiile scriitorilor românĭ"*, este d-l profesor din România *Gheorghe Adamescu*, cunoscut publicului nostru din mai multe lucrărĭ literare ale sale de netăgăduită valóre, între carĭ şi o istoriă a literaturei române. In volumul, de care vorbim, d-l Adamescu descrie viéţa şi faptele a 18 scriitorĭ de mare renume în literatura nóstră, pe carĭ dator este sĕ-i cunóscă fiă-care Român, ca pe tot atâtea pilde strălucite de abnegaţiune, de jertfă şi de muncă pentru binele şi fericirea neamului. Aceştĭ nemuritorĭ bărbaţĭ sunt: Miron Costin, Nicolae Costin, Ioan Neculce, Ienache Văcărescu, Dumitru Cantemir, George Şincai, George Lazăr, Eliad Rădulesc, George Asachi, Andreiu Mureşianu, Costache Negruzzi, Nicolae Bălcescu, Dumitru Bolintinean, Grigore Alexandrescu, Vasile Alexandri, Anton Pann, Ioan Creangă şi Alexandru Odobescu.

Din biografiile amintite reproducem aicĭ în estras următórele:

George Şincai

George Şincai s'a născut la 1753 la Şamşud (pe Câmpiă) şi a murit la 1816.

După ce studiă la Cluşiu şi la Blaşiu, fu numit în anul 1773 profesor de retorică la şcóla din Blaşiu, ér la 1774, prin stăruinţa lui Ignaţ Dorobanţ, fu trimis de cătră mitropolitul Grigore Maior, împreună cu Petru Maior, la colegiul pentru rĕspândirea credinţii catolice *(de propaganda fide)* din Roma, unde stete şése anĭ şi luă doctoratul în filosofiă şi teologiă.

Aci la Roma culese de prin bibliotecĭ, graţiă producţiunii cardinalului Stefan Borgia, documente relative la istoria Românilor.

Intorcêndu-se, întêlni pe Samuil Micu la Viena şi cu el publică gramatica din 1780.

După ce ocupă funcţiunea de director al şcólelor greco-catolice din Transil-

Țarul în Francia.

Lunia trecută puternicul domnitor al Rușilor, Țarul *Nicolae II*, însoțit de nevastă-sa *Maria Feodorowna* și de o suită splendidă, a pășit pe pămêntul Franciei la Cherbourg, unde sosise din Anglia. Aci fù întimpinat de flota francesă, între bubuitul tunurilor așeḑate la malul mărei. La țerm Țarul și Țarina fură salutațĭ de președintele republicei Faure și suita sa.

In Cherbourg se dete în onórea Țarului un prânḑ festiv, după care părechea imperială ruséscă plecă la Paris, unde sosi Marțĭ la 10 ó. a. m.

Intrarea în Paris a împĕratului și împărătesei rusescĭ s'a sĕvêrșit cu atâta pompă și splendóre, încât toțĭ martorii ocularĭ spun, că Parisul, care a mai primit pe numĕrațĭ domnitorĭ, nicĭ unuia nu ia făcut atâta cinste și onóre ca actualului Țar, despre care se susține, că e aliatul Franciei. Entusiasmul poporului frances era la culme. Sutele de mii postate pe stradele capitalei francese nu mai încetau de-a aclama pe Majestățile rusescĭ.

Țarul și Țarina luară cartir în ambasada ruséscă, unde îndată după sosire se făcură mai multe presentărĭ. Tot în ḑiua sosirei Țarul făcu o visită președintelui republicei, d-lui Felix *Faure*, și luă parte, împreună cu Țarina, la prânḑul festiv dat în onórea sa în palatul Elysée.

Atât la prânḑul din Cherbourg, cât și la cel din Elysée se ținură toaste oficiale din partea Țarului și a președintelui Faure, accentuându-se în ele prietinia ruso-francesă.

Ḑilele de Marțĭ și Miercurĭ fură apoi destinate diferitelor visite și serbarĭ, dintre carĭ mai strălucită a fost punerea pietrei fundamentale la podul ce se va numi podul-Alexandru.

Țarul și Țarina pretutindenĭ unde se arătau erau primițĭ cu aplause frenetice de publicul imens, așa încât Suveranii de repețite-orĭ își esprimară adênca lor mulțămită pentru primirea estra-ordinar de splendidă. La representația teatrală festivă de Miercurĭ séra Țarul se esprimă chiar, că *nu de ultima dată* petrece în Paris.

In fine alaltăerĭ la amédĭ părechea imperială rusésca, însoțită de președintele Faure părăsi Parisul, plecând spre Versailles. Călĕtoria Țarului până la Versailles fù un adevĕrat mers triumfal. Poporul se puse în șpalier de-a lungul stradelor, pe carĭ trecù calésa Țarului, și nesfîrșite strigăte de „*Trăéscă Țarul! Trăéscă Țarina!*“ bubuiau în aer. Mare bucurie îi producea Țarului mai ales aclamările și ovațiunile făcute soției sale, care deja la intrarea în Paris câștigă inimile Francesilor prin grațiositatea sa.

Versailul, vechea reședință a regilor francesĭ de odinióră, era îmbrăcat serbătoresce. Suveranii rușĭ, sosiră la palat la órele 4 și 35 m. d. a. între bubuitele tunurilor. La 6 óre avù loc un prânḑ festiv, și apoi se făcură recepțiunĭ în sala, în care la 1871 se proclamase unitatea imperiului german.

*

Din Darmstadt se depeșéză, că Majestățile Lor rusescĭ sosesc astăḑĭ, Sâmbătă, acolo, și că poliția a luat deja tóte mĕsurile de siguranță.

„Fremdenblatt“ despre visita monarchului nostru în România.

Ḑiarul „*Fremdenblatt*“, organul ministerului de esterne austriac, vorbind despre visita împĕratuluĭ *Francisc Iosif* în România, — după ce accentuéză cordialitatea, cu care a fost întimpinat Suveranul austriac în România și importanța toasturilor rostite la prânḑul festiv dat în Bucurescĭ — continuă ast-fel:

România póte privi cu mândrie la ceea ce a ajuns sub conducerea Hohenzollernului, care stă în fruntea ei; valórea ce 'i se acordă acum o datoresce sie-șĭ și Domnitorului ei. Impĕratul nostru a recunoscut acésta în toastul sĕu, iar regele Carol a recunoscut importanța vizitei monarchului vecin pentru România. Cuvintele regelui Carol mai arată, că relațiunile de strânsă alianță dintre Austro-Ungaria și România pot fi considerate ca durabile. Relațiunile acestea corespund cu interesele ambelor părțĭ, cu condițiunile naturale și pórtă astfel în sine și garanția durabilitățiĭ.

„Austro-Ungaria e o putere pacînică; împĕratul nostru doresce sĕ conducă un guvern pacînic, cum a accentuat și Regele Carol; nisuința politică a acestui imperiu e menținerea păcii, și tóte sacrificiile popórelor nóstre pentru întărirea puterii de apĕrare, sunt sacrificii pentru întărirea păcii. Intre un asemenea Stat, care nu vré sĕ facă alte cucerirĭ decât cucerirĭ culturale în întrul granițelor sale proprii, și un Stat vecin animat de tendințe egale, esistă o comunitate naturală, și faptul, că visita împĕratului în România a urmat după o solemnitate care a sĕrbătorit desăvêrșirea unei marĭ opere culturale, are o importanță simbolică. Esposiția milenară din capitala Ungariei, lucrările gigantice dela Porțile de fier și România, care a propășit așa de repede, sunt dovedĭ pentru desvoltarea culturală ce s'a făptuit în zilele nóstre la malurile Dunării. Ele arată ce póte activitatea unor popóre capabile, carĭ se dedică serios la opera păcii și în fruntea cărora stau personagii însemnate.

„Tótă lumea scie ce sunt pentru România regele Carol și regina, și décă poporul României a primit cu entusiasm pe împĕratul nostru, și în Austro-Ungaria, unde simțĕmêntul de amicițe pentru națiunea română a prins rădăcinĭ adêncĭ, tótă lumea stiméză nobila păreche regală, al cărei nume e nedespărțit de istoria progresului din rĕsăritul Europei.“

Țarul și Francia.

Visita Țarului Rusiei Nicolae II în Francia este întêmplarea cea mai însĕmnată în politica cea mare de astăḑĭ.

Pompa și însuflețirea, cu care a fost primit puternicul autocrat rusesc de către Francesĭ, fără de nicĭ o deosebire, nu s'a mai pomenit decât în vremile lui Napoleon I Bunăparte, când tótă națiunea se aruncă, așa ḑicênd, la piciórele acestuia după învingerile sale. Parisul, ba tótă Francia, dela un colț la altul rĕsună de strigătul: „Trăéscă Țarul!“ Republicanul ca și socialistul, ca și imperialistul; muncitorul din fabricele Parisului ca și aristocratul; boerul de neam din palatele de pe Bulevardele principale, toțĭ sunt una în manifestația acésta colosală. Ĕtă ce scrie în privința acésta „*Neue Freie Presse*“ din Viena într'un articol de fond:

„Vĕḑêndu-se încunjurat de Parisienii sĕi credincioșĭ, Țarul e ca și schimbat. Stăpânitorul, fără a căruia poruncă nu cutéză sĕ ḑică nimenĭ nicĭ cârc în Rusia, pune cel mai mare preț pe aceea, de a arĕta, că n'a voit sĕ cerceteze pe președintele republicei, ci a voit sĕ fiă óspele unui popor liber.

Țarul a recunoscut suveranitatea națiunii francese, ba am puté ḑice a votului universal. Deputații și senatorii i-au fost presentațĭ ca purtătorii puterii în stat. Președinților camerilor și senatului le-a făcut visită; în Pantheon a onorat morții Franciei, între carĭ unii au fost dușmanii religiunei și a puterii absolute monarchice; în biserica dela Notredame el a onorat mormintele acelor episcopĭ, carĭ (pe vremea comunei din Paris) au fost împușcațĭ de antecesorii consilierilor comunalĭ socialiștĭ.

In Viena și la Breslau Țarul a fost complesant, dér rece și reservat. Impĕratul Austriei a ḑis în toastul sĕu, că vede în visita Țarului o nouă dovadă a amiciției. Tonul cordial a aflat însĕ numai un slab rĕsunet în rĕspunsul Țarului. In Breslau ḑise la masa împĕratului german, că împărtășesce sentimentele tradiționale ale tatălui sĕu; un cuvênt, căruia mai târḑiu i-s'a dat o esplicare, prin care a fost slăbit.

In Paris încetéză acéstă rece reservă și Țarul se încăldesce. Aicĭ a vorbit de tradițiunĭ neuitate și printr'asta a mărturisit politica dela Kronstadt și Toulon. Amintirea tradițiunei la masa președintelui republicei francese a fost un program politic.

Ce e drept în toasturile ținute nu s'a amintit alianța, dér președintele Faure a lăudat uniunea unui puternic imperiu cu o republică laborióśă, și echoul în vorbirea împĕratului a fost un salut către națiune, cu care îl unesc legăturĭ atât de prețióse. Impĕratul Rusiei a simțit pulsul poporului frances, și el scie, că numai alianța este isvorul însuflețirii.

El nu póte sĕ aibă intențiune sĕ-șĭ câștige ospitalitatea prin înșelăciune. Francia și Rusia sunt una.

Europa are de-aci în colo sĕ socotéscă cu faptul, că Țarul dispune nemărginit asupra mijlócelor celui mai bogat popor. Orĭ că a fost încheiată între Francia și Rusia o alianță, orĭ o uniune, orĭ federațiune, orĭ legătură, e neîndoios, că Țarul n'are decât sĕ facă cu ochiul, spre a pune în mișcare milióne armatei francese.

Țarul este aḑĭ cel mai tare factor politic și moral în Republică. Mai popular decât orĭ-care domnitor, beliduce séu bărbat de stat frances dela începutul vécului. Francia este o Republică cu un împĕrat în frunte....

Fără o singură lovitură de sabiă, fără rĕsboiŭ și victorii, Țarul și-a mărit puterea într'un mod colosal, ce nicĭ nu se póte calcula, și a luat în mână conducerea politică în Europa. Amicițiа cu Francia și mărirea influinței rusescĭ în donĕ părțĭ ale lumii, fără cheltuelĭ și jertfe este unul din cele mai marĭ succese diplomatice ce le-a vĕḑut istoria....

Fóia vienesă arată mai departe, că popórele europene se'mpart în douĕ grupurĭ dela a căror echilibru atârnă susținerea păcii; o pace fără liniștire internă, fără puterea mântuitóre a adevĕratei concordie stând sub scutul armatelor, cum nu s'a mai vĕḑut decând e lumea, asigurată numai prin frica reciprocă și prin prudență!

„Nicĭ-odată“ — încheiă „N. fr. Presse“ — „tripla alianță n'a fost o garanță mai necesară și mai însemnată a păcii, ca acuma. Décă ea n'ar esista, atuncĭ voința unui singur om (Țarul) ar puté sĕ decidă asupra liniștei popórelor...“

O pagină din trecut.

Din Transilvania, Septemvre 1896.

Onorată Redacțiune!

De-o jumĕtate de secul, de când calc Orientul curmeziș atât ca soldat, cât și ca întreprinḑĕtor de căi ferate, n'am vĕḑut, nicĭ am găsit un acordant bun și espert, care sĕ se pótă încrede stăpânului întreprinderei sale, până când dênsul singur nu a putut'o bine și esact studia și, numai după ce s'a putut pe deplin convinge despre succesul ei, a început a pacta și a se deobliga. Tot aceste regule bune și sănĕtóse trebue sĕ aibă și o politică cinstită.

Țĕranul român nu a vrut și nu vré alt-ceva, decât sĕ se pótă nasce ca Român, sĕ vețuéscă și móră ca atare; acésta este

---

vania, după ce se lĕpădă de călugăria, Șincai intră în certă cu episcopul Bob, din care causă suferi multe neajunsurĭ, chiar și închisórea, sub acusarea, că are tendințe de rebeliune. Scăpând, trăi sĕrac și rătăcitor prin Transilvania și după ce călĕtori prin Buda și prin alte orașe ca sĕ caute documente, murì la contele Vass, pe ai cărui copii îi educase.

Șincai a fost un om fórte învĕțat și un cercetător dotat cu cea mai mare stăruință și pricepere.

După ce Românii adresară la 1791 petițiunea lor către împĕratul Austriei, Sasul Eder publică o lucrare în care combătea cererile Românilor („Supplex libellus Walachorum cum notis historico-criticis“), pentru-că pe vremea aceia Sașii, adecă Germanii din Transilvania, aveau o situațiune fórte bună, egală cu a Ungurilor și recunóscerea drepturilor Românilor ar fi fost micșorarea privilegiilor lor. In contra acesteia tot Șincai scrise un rĕspuns, în care distruge punct cu punct argumentele aduse de scriitorul dușman.

Opera principală a lui Șincai este „*Cronica Românilor și a altor neamurĭ învecinate*“, care cuprinde evenimentele dela 86 după Christos până la 1739.

Cât a trăit, Șincai n'a putut s'o publice în întregul ei, pentru-că censura maghiară 'i-a pus acéstă resoluțiune: Opera e vrednică de foc, ér autorul de furcĭ. *(Opus igne, author patibulo dignus).* A apărut pentru prima óră la Iași, în 1853 în timpul și prin inițiativa lui Grigore Ghica Vodă.

Acéstă lucrare e o înșirare an cu an a diferitelor evenimente, alcătuită mai ales din citațiunĭ dintr'un fórte mare numĕr de autorĭ străinĭ și din cronicĭ românescĭ, însoțite din când în când de reflexiunĭ de natură mai particulară séu mai generală, în carĭ se pot vedea ideile și credințele sale.

In judecățile sale se arată forte independent și lipsit de prejudiții. Deși călugăr, el nu se dă la o parte de a vorbi rĕu despre Iezuițĭ. Deși unit, el cercetéză faptul acesta al unirii Românilor și, décă 'i arată resultatele bune, 'i arată și relele.

De câte-orĭ vine ocasiunea, își arată iubirea nemărginită pentru patria sa și pentru neamul românesc.

Cu tóte că era de familiă nobilă vorbesce, cu libertate de nobilimea română arĕtând cum ea s'a ungurit și cât de rĕu s'a purtat cu țĕranii, despre carĭ vorbesce tot-déuna ca un adevĕrat democrat.

Viitorul neamului îl preocupă fórte mult. Voesce ca Românii din Transilvania, sĕ fiă egal îndreptățițĭ cu Ungurii, ér cei din principate sĕ scape de domnia străinilor și sĕ se pótă guverna singurĭ.

Șincai se ocupă și cu linguistica, colaborând la gramatica lui Micu, pe care la 1805 o tipări în a doua ediție. El nu se póte mira în destul cum Românii nu voesc sĕ se întórcă iar la literile latine. Stabilesce, în acord cu Micu, o seriă de regule ortografice, în carĭ se ține de un etimologism estrem, păstrând nu numai pe *e* și *o* (pentru ea, oa), ci și pe *l*, *n* imuiate, carĭ au dispărut din limbă.

De sigur, că judecata lui Edgard Quinet, care punea pe Șincai alăturĭ de istoricii cei marĭ ai Occidentului, era făcută cu prea multă bunăvoință; totuși, pentru timpul în care a scris, cronica e un însemnat monument al trecutului nostru literar.

George Lazăr.

(1779—1823).

Născut în satul Avrig, lângă Olt, în Transilvania, din părințĭ țĕranĭ. Lazăr atrase ca copil, băgarea de sémă a baronului Bruckental, care îl trimese la Clușiu și apoi la Viena, unde urma sciințele fizico-matematice și teologia. Obținênd titlul de doctor, se întórse în țéră și fù hirotonit archidiacon și numit profesor la seminarul candidaților de preoțĭ din Sibiiu. Devenind vacant scaunul de episcop în Banat, Lazăr cu titlurile sale se înfățișă la mitropolitul din Carlovicĭ — de care depindeau pe atuncĭ episcopiile române neunite din Transilvania și Ungaria — dér, venind la audul mitropolitului scirea, că Lazăr are idei prea liberale și nu e destul de credincios, fù respins pe motivul, că este prea învĕțat pentru a fi episcop.

In urma acestei căderĭ, veni înapoi la Sibiiu, unde își continuă cariera de profesor și predicator. Predicile sale erau fórte ascultate de poporenĭ și prin ele își stabili reputațiunea de orator; dér permițêndu-șĭ într'una sĕ spue, că Românii au aceleașĭ drepturĭ ca și celelalte națiunĭ ale Tran-

crucea, simbolul poporului român din Orient, care a fost și va fi, în mânia tuturora, de s'ar perde tótă inteligența și ar trece érășĭ tótă în casanul aristocrației maghiare, precum a mai trecut (căcĭ în Transilvania sunt numai *treĭ* familii nobile de origiue maghiară), totușĭ națiunea nóstră s'a susținut, deși a rĕmas sĕracă de inteligență și condusă de ómenĭ cu puțină carte, maltratațĭ, batjocorițĭ, tiranisațĭ și torturațĭ până la mórte nu numai de contrarĭ, ci mai mult încă de-ai noștri, eșițĭ din carnea și sângele nostru român, dér pierduțĭ. Șirurile românismului s'au rărit în vechime, ca și acuma, prin sângele înveninat al renegaților, dér pentru aceea am stat câțĭ am rĕmas și vom sta câțĭ vom rĕmâné, ca o stâncă de granit în mijlocul mărei; vom suferi tóte loviturile turbatelor valurĭ spumegóse păgâne și dușmane, carĭ ne vor spăla de pĕcatele străbune și vom deveni lucéfĕrul Orientului.

Mulțămită acelor bunĭ episcopĭ, carĭ au fost bătuțĭ cu vine de bou și espulsațĭ; mulțămită preoților, carĭ au scos porcii „Domnilor“ la pășunat: țĕranul nu s'a perdut, ci prin ei din nou și-a creat inteligență destul de frumósă din sînul sĕu rustic, ba și averĭ frumóse, prin sudorĭ crunte și un mare renume prin luptele eroice ale soldaților românĭ, carĭ au atras atențiunea mai marilor sĕi, devenind vrednicĭ de laude și stimă.

Așa a lucrat țĕranul, ér inteligența sa ce face? Ea se perde și se céirtă, în loc de-a lucra în unire și cu demnitate pentru apĕrarea intereselor de viéță ale prigonitului nostru popor. Óre Inocențiu Clain de Sadu, Șincai, Sava, Șaguna, Șuluț, Bărnuț, Mureșian Andrei, etc. etc., tot așa au făcut?...

Nu sunt politic și nu pricep politică, cred, că puțină influință are politica D-lui Sturdza și cu atâta mai puțină a D-lui br. Banffy, că șeful guvernului unui stat ce nu e independent, pentru-că politica în Orient se face din partea puterilor marĭ europene și Monarchii. Bine cunosc aceștia însemnătatea nóstră a Românilor și Maghiarilor — a fortăreței naturale Transilvania cu 2,247,049 locuitorĭ, a cărei câmpurĭ roditóre anual pot susținé și hrăni încă 3.000.000 de suflete. Bine sciŭ aceia, că Constantinopolul este cheia Europei, éră Transilvania fortăréța ei. Bine sciŭ aceia, că acéstă parte de pămênt, care se începe din Marea négră și până în Tisa, este locuită esclusiv mai numai de Românĭ, carĭ despart pe Slavii nordicĭ de cei sudicĭ, ér dela Tisa și până la Bruck a. d. Leitha, de Maghiarĭ. Așa-déră noi [illegible] meta.

Românii locuesc 3 p[illegible]țĭ cu 12.000,000 de suflete, pe când Ma[illegible]iarii numai o parte cu 5,000,000 de suflete [illegible] metă.

Am vĕdut și vedem cu[illegible] se [illegible]nparte dreptatea la popórele ce'e cre[illegible]inciόse și brave din Austro-Ungaria, carĭ au luptat pentru Tron și Patrie la anii 1848, 1859 și 1866. Rĕu stăm în Ungaria, rĕu în Austria, pentru-că s'a unit germanismul cu maghiarismul, 13 milióne, și au călarit și călăresc 28 de milióne de Slavĭ și Românĭ. Deșteptarea ne-a venit la toțĭ de-odată în mare parte prin Ungurĭ chiar la anul 1848, de atuncia luptăm cu tărie și pe față pentru limbă și națiune.

Ca popor aservit nicĭ n'am putut lucra decât pe terenul educațiunei, și al culturii poporului. Și ca sĕ putem acésta ni-a ajutat mult și miliția cu ajutorul căreia ni-am căștigat cunoscințe și esperiențe folositóre pentru luptele vieții. Ne-am căștigat și bunul nume, pentru-că noi am fost perdut renumele nostru prin istorii false scrise de dușmanii noștri secularĭ.

*

Dér las sĕ vorbéscă mai departe o voce răgușită de sub movilele dela Custozza, ce-mĭ dicea:

„Frate N.! Intrebarea ta, că de unde te cunosc, o rĕspund în scurt cu „de nicăerĭ“. Nicĭ e cu putință ca sĕ te fi vĕdut când-va, căcĭ eu, alăturea cu tine, sunt un moș bĕtrân și de când am părăsit vatra părintéscă și ținutul Năseudului, au trecut mulțĭ Crcăciunĭ. Pe când ai învĕțat tu la școlă, îșĭ făcuse pușca și vițelul urme pe umerii mei.

„Te-am salutat decĭ pe necunoscute — și nu pentru-că am fi de-o mamă séu conșcolarĭ, ci pentru-că 'mĭ zace la inimă binele și fericirea fiă-cărui *Român bun*. Intrebând pe fratele Alesiu despre copiiĭ noștri de acolo, 'mĭ spuse și de tine. Numele de loc 'mĭ mirosi a Năsĕudean, ba 'mĭ adusei aminte, că am avut pe la 1844—1845 și un conșcolar N., de a cărui sórte însĕ astădĭ nu mai sciu nimica. Póte sĕ fiă un vĕr séu chiar un frate mai mare al tĕu.

„Mi-a părut bine déră audind dela Alesiu, că nu 'i-e rușine cu tine, de aceea am dis „Salută-l și-i spune sĕ fiă pururea brav, sĕ-șĭ încórde puterile și sĕ ne urmeze nouĕ!“

„'Țĭ spun déră și acuma de-a-dreptul, că mĕ voiu bucura fórte, décă voiŭ audi și de-aicĭ înainte tot bune și frumóse de tine. Cu tótă seriositatea îțĭ recomand, ca sĕ folosescĭ bine timpul, carele trece repede și nu se mai întórce; aruncă ochii înainte, calcă cu bărbăție peste tóte pedecile cu încredere, că le vei învinge, și-țĭ pregătesce un viitor sigur și fericit. Cu cât e calea mai spinósă și mai colțurósă, cu atât rĕpausul și rĕsplata mai dulce, cu atât consciința mai liniștită, după ce ai ajuns la ținta dorită.

„Statul militar pe de o parte e cel mai amar, éră pe de altă cel mai frumos și cel mai ușor de a te puté ferici. La orĭ-care stat se cer orĭ pungĭ largĭ, orĭ sciințe înalte, ca sĕ poțĭ ajunge la ceva Dómne ajută. La óste însĕ vedem fórte mulțĭ, carĭ de acasă n'au adus nimica nicĭ în traistă, nicĭ în cap, déră prin energia și ostenéla neobosită s'au luminat și deșteptat în scurt timp într'atât; încât s'au făcut demnĭ de rangurĭ înalte, la carĭ ei nicĭ nu cugetau.

„Așa noi din școlele Năsĕudului am venit séu desculțĭ séu cu opincĭ a apuca armele, carĭ așa le-am învêrtit și sucit, cât am atras luarea aminte a tuturor asupra nóstră; după aceea ne-am apucat și de studiu, ne-am căștigat sciințele cele trebuinciόse și așa cu ajutorul Ceriului am ajuns în scurt timp la gradele cele mai frumóse și mai pline de onóre. Suntem pe acea cărare, pe care se face din opincă — vlădică, din oier — boier și din pĕcurar — generar.

„Urméză decĭ nouĕ, cum am dis. Nu despera. Ai în noi esemple vii, că e cu putință a te face din *nimica* domn mare: „Voesce și vei puté, lumineză-te și vei fi!“ e un proverb, carele trebue sĕ-l ai pururea înaintea ochilor.

„Noi Românii avem o datoriă sântă către laptele, care l'am supt și către măréța viță din care ne tragem, ca sĕ nu fim nepăsătorĭ față de starea personală și comună, acum și în viitor. Suntem datorĭ, dic, a îndoì și a îndeci silința ca sĕ ne ridicăm din adêncul, în care am zăcut sute de anĭ. E timpul, ca fiă-care Român sĕ fiă Domn, decĭ sĕ lucrăm, sĕ facem, sĕ stăruim ca sĕ nu ne blasteme strănepoții!

„Frățesce déră te sfătuesc și pe tine, sĕ-țĭ iai gândurile de acasă, sĕ fii cu inima și sufletul, unde escĭ cu trupul, adecă ostaș brav și ales, de sus până jos..... Stai unde stai, că mai bun loc n'ai. Fii bărbat întreg, nisuesce înainte și vei înainta de sigur.

„De ai merge când-va la têrgul Mureșului (Vásárhely), apoi te representă la bravii și mult stimații mei amicĭ: George Roman, asesor la tabla regéscă, Trombitaș protopop neunit, Aldea măsariu, D. D. neguțătorĭ Manu, Filip și Fogarasi, spunênd la toțĭ închinările mele de sănĕtate și profunda-mĭ reverință. Am fost numaĭ o di în trecere pe acolo, déră am luat nisce suvenirĭ așa de dulcĭ cu mine, carĭ le voiu duce cu mine în mormênt.

„Tu vreai sĕ cunoscĭ biografia mea?

„E simplă, déră totușĭ fórte interesantă. Ție însĕ îțĭ fiă destul a sci, că sum din Leșiu, — reșinar, orĭ huhurez — cum îi vré — și că m'a făcut mama Român; ca Român déră voiu sĕ trăesc, și sĕ lucru și ca Român voiu sĕ și mor.

„Alesiu e de 7 lunĭ la al 4 batalion în Alba-Iulia.

„Spune salutările mele Reveritului Domn Bocșia și fratelui Alecsiu. Acesta de n'a scris după „Revista română“ sĕ binevoiască a grăbi și sĕ céră pentru mine totodată și opul „Tesaur de monuminte istorice“ de A. P. Ilarian, pentru care voiu fi fórte obligat.

„Fii pururea sănĕtos și brav precum doresce amicul tĕu

„Ceneda, 27 Iulie 1862.

George Pop, m. p.
locotenent“.

*

Vedețĭ în ce limbagiu plăcut și părintesc m'au agrăit un locotenent necunoscut. — Vedețĭ ce simțeminte nobile, scumpe și mărețe au nutrit aceia, carĭ astădĭ poposesc în dor sub recĭ movile pentru națiune.

Vedețĭ cum ne-au iubit cu sinceritate cei ce au murit în lacurĭ de sânge pentru noi, Patrie și Tron!

Așa trebue sĕ fiă tot Românul, care nu vrea sĕ fiă părăsit de némul sĕu!...

Un țĕran.

Amĕnunte dela procesul Tohănenilor.

Brașov, 4 Oct. n. 1896.

Despre decursul faimosului proces pentru „agitațiune“, ce s'a pertractat la sfîrșitul sĕptĕmânei trecute înaintea tribunalului r. din Brașov, pe lângă cele publicate până acum în „Gaz. Trans.“, vin a comunica încă următórele amĕnunte:

Pertractarea s'a început Vinerĭ diminéța la 9 óre. Pe banca acusaților erau d-nii: *George Tomas*, paroch gr. cat. în Tohanul vechiu, și *Nicolau Pop*, învĕțător tot acolo. Acusaților li-s'a cetit actul punerei lor sub acusațiune, anume preotul Tomas era acusat pentru delictul de agitațiune (§ 172 al cod. pen.) comis în contra națiunei maghiare. Dênsul adecă a fost denunțat din partea tutorului și vice-notarului *Ión Berariu*, că în Dumineca din 10 Noemvre 1895, sub impresiunea resultatului alegerilor municipale, ce se făcuseră cu câte-va sĕptĕmânĭ înainte, într'o predică ținută poporului în biserică ar fi dis următórele cuvinte: „*Dragii mei, v'ațĭ înșelat, că ațĭ dat voturĭ la d-l Benedek* (fisolgăbiréul de atuncĭ al cercului Bran — Rap.); *v'ațĭ vêndut școla la națiunea spurcată, la Ungurĭ* (E vorba de prefacerea școlei grănițerescĭ în școlă comunală — Rap.), *și nu ațĭ dat voturĭ la popĭ din nația românéscă, și acum trebue sĕ plătițĭ fiă-care 120 fl. ca sĕ cumpărațĭ școlele îndĕrĕt*“.

Al doilea acusat, d-l Nicolae *Pop*, era pus sub acusațiune tot în urma denunțărei renegatului Berariu. Dênsul era acusat pe basa §-lui 171 al. b.) al cod. penal pentru crima agitațiunei în contra autorităților. Dênsul era denunțat adecă, că ar fi sumuțat poporul sĕ dea afară din cancelaria comunală pe Berariu, dicênd cu ocasiunea unei adunărĭ: „*Venițĭ sĕ-l dăm afară*“ etc.

La interogator, acusatul *Tomas* declară, că de 11 anĭ, de când funcționéză ca preot, nicĭ-odată în biserică nu s'a ocupat cu cestiunĭ politice. In Dumineca din 10 Noemvre a. tr. *nicĭ n'a ținut predică*. Nicĭ atuncĭ, nicĭ altădată; nicĭ în predică, nicĭ înafară de predică amintire despre Benedek în biserică n'a făcut. Négă cu hotărîre totul. Declară, că despre unii dintre martorii acusatorĭ *nu scie sĕ fi cercetat nicĭ măcar odată biserica*. Ei l'au acusat din dor de rĕsbunare, fiindu-i dușmanĭ.

---

silvaniei — Ungurii și Sașii — drepturĭ, pe carĭ împĕratul nu voesce sĕ le recunóscă, fù aspru certat de episcopul Moga și atuncĭ, în 1816, se hotărî sĕ părăséscă Transilvania și sĕ vie în Bucurescĭ.

Școlĭ existau pe atuncĭ în Țara Românéscă, dér limba română era lăsată pe al doilea plan. Ele se conduceau de o Eforiă, compusă de mitropolit și trei boerĭ din divanul domnesc, între carĭ era și Constantin Bălăceanu. La acesta se adresă Lazăr, propunêndu-i sĕ-i dea însărcinarea predării științelor filosofice și matematice în limba română. Boerul nu credea nicĭ că limba română este aptă pentru învĕțăturĭ înalte nicĭ că propuitorul are destulă pricepere. Ca sĕ-l încerce, îi dise sĕ-i măsóre un loc pe care 'i-l mai măsurase un inginer german. Deși n'avea tóte instrumentele necesare. Lazăr reușì sĕ mulțuméscă pe boerul neîncredător și curênd fù numit dascăl la Sfântu-Sava, unde 'i se dete o mică încăpere spre a-șĭ începe cursul.

Lecțiunile lui nu putură fi un ce sistematic, pentru-că și școlarii venițĭ sĕ-l asculte aveau cunosciințe neegale și nesuficiente; erau mai mult nisce conferențe, în carĭ se cuprindeau idei fórte felurite. Trebuia sĕ-i învețe gramatică, geografiă, aritmetică, desemn: apoi filosofia și matematicile aplicate, mai ales topografia.

Cincĭ anĭ Lazăr lucră în tihnă cu școlarii sĕi, rĕspândind, pe lângă cunoscințele generale, și iubirea de patriă, care dete curênd róde, căcĭ, îndată ce Tudor Vladimirescu ridică steagul luptei, toțĭ școlarii sĕi se făcură partisanĭ ai acestuia și propagatorĭ ai ideei de emancipare de sub domnia fanariotă.

Evenimentele nenorocite ce urmară pentru Românĭ după acéstă mișcare, aduseră și închiderea școlii lui Lazăr, care — bolnav — fù nevoit sĕ plece la familia sa. Murind după puțină vreme, fù îngropat în Avrig și pe piatra mormêntală un școlar al sĕu, Comitele Scarlat Rosetti, care visită acele locurĭ, puse sĕ se sape următórele versurĭ:

Precum Christos pe Lazăr din morțĭ a înviat
Așa tu România din somn ai deșteptat.

Dela dênsul ne-au rĕmas puține cărțĭ, pentru-că activitatea sa de profesor nu-i lăsa timp sĕ lucrede scrierĭ mai întinse. Mai tóte manuscrisele ce știm că au rĕmas dela el s'au perdut. Cunóscem: un abecedar și o aritmetică, precum și douĕ discursurĭ, unul la ridicarea ca mitropolit a lui Dionisie Lupu și altul la urcarea pe tron a lui Grigore Ghica.

Eliade Rădulescu.

(1802—1872).

Născut în Tîrgoviște dintr'o familiă sĕracă, Eliade veni de copil în Bucurescĭ, unde începù sĕ învețe la un dascăl grec. Acesta nu-l învĕța românesce; de aceea cam des fugea și se ducea la nisce Oltenĭ, ce lucrau într'o grădină, și cu ajutorul lor cunoscù literile românescĭ și începù sĕ cetéscă, — fapt pe care ni-l spune însușĭ într'un articol: „*Dispozițiile și încercàrile mele la poesiă*“.

Venind Lazăr, alergà la dênsul, îi ascultà cu multă dragoste lecțiunile, îșĭ dete o deosebită silință și, nu mult după aceea, ajunse și el profesor și lucrà cu tot entusiasmul ce-i putea da vârsta și ideile naționaliste rĕspândite de Lazăr, lucrà cu un rar sentiment de sacrificiu și de abnegațiune, părăsì casa părinților, refusà slujbe, ce ar fi putut dobândi, pentru a da lecțiunĭ câtor-va școlarĭ sĕracĭ, dér, cum dice dênsul, „hotărîțĭ și fanaticĭ în hotărîrea lor“. Fără ca vre-o autoritate sĕ se intereseze de el séu de resultatele școlei, Eliade dete lecțiunĭ în timp de șése anĭ, lipsit iérna de lemne, într'o odăiță cu geamurĭ sparte, în care zăpada se amesteca cu fumul dela o sobă stricată.

Și trebuia singur sĕ facă tóte cursurile ce credea necesare școlarilor. Ii învĕța filosofia și dreptul, matematica și geografia, istoria și gramatica. Fiind-că lipseau cărțile trebuitóre, alcătuì și tipărì o aritmetică, o gramatică, mai târdiu o istorie.

Activitatea lui nu se mărginì la școlă, el se ocupà de întréga mișcare culturală a Românilor și, fiind-că în acele timpurĭ literatura nu putea fi despărțită de politică, Eliad devenì om politic.

Fundând cel dintâiu diar „*Curierul român*“ — suspendat în 1848 — căută sĕ întrețe sentimentul patriotic în cetitorĭ. Aci îșĭ espuse principiile politice, resumate în moto pus în frunte: „Urăsc tirania, mi-e frică de anarchiă“.

Pentru rĕspândirea cunosciințelor li-

Al doilea acusat, Nicolae *Pop*, spune, că denunciantul Berariu îi este duşman încă din timpurî vechî, din causă, că a făcut mai multe arătărî contra lui pentru ilegalitățî şi fărădelegî. Pe martoriî acusatorî îi escepționéză pe toțî, fiindu-i duşmanî, arătând şi causa duşmăniei. Négă cu hotărîre totul.

Urméză interogatorul denunciantului *Berár János*, o sărăciă îmbrăcată în haine domnescî, — om trecut prin şepte chiselițe, în ale căruia vorbe şi privirî vedî vicleniă şi servilismul întrupat. El începe cu „Kérem aláson". Spune (ungueresce), că n'a fost în biserică, dér a audit, că *în 2—3 rendurî preotul s'a îndreptat cu cuvinte agitătóre către popor.* A audit chiar şi amenințărî din partea poporului, ceea ce arată, că agitațiunea a avut efect. Vědênd, că poporațiunea e agitată, el şi-a ținut de datorință a „lumina" pe ómenî, esplicându-le în cancelaria comunală, că şcóla nu li-s'a vêndut, ci numai s'a prefăcut în şcólă comunală. Atuncî însě Pop a dis poporului: trebue dat afară! Aceste vorbe el nu le-a audit cu urechile, dér scie, că Pop a fost atuncî în cancelaria lui şi 'i s'a spus, că aşa a dis. Nu vorbesce din ură (sic!), de-óre-ce atât cu preotul Tomas, cât şi cu învěțătorul Pop a avut numai niscarî frecărî politice, altfel trăesce în bune relațiunî cu eî.

Pop: Nu-i adevěrat! Eram la început amic al lui Berariu şi chiar eu l'am ajutat sě ajungă la post, dér drept recunoscință el mi-a devenit cel mai mare duşman.

Procurorul (către Berar): Cum a agitat preotul în biserică?

Berar: Aşa, că a ținut o predică, ér la urmă predica a sucit'o în politică.

Procurorul: D-ta pentru cine ai votat la alegere?

Berar (cu falǎ): Pentru Benedek!

Urméză ascultarea martorilor. Martorii lui Berar au fost: *Muscan Eremia George*, cârciumar (vulpe bětrână, despre care s'a arătat, că de 3 anî nicî n'a fost la biserică); *Ungur Mihaiŭ Niculae* (cu față négră de Țigan) despre care s'a adeverit, că preotul nu l'a aflat vrednic de-a fi ales în senatul scolar şi de aceea îi e duşman; *Stoica Moise Nicolae*, un zăpăcit, care nu mai scia al cui este, venind în marî contradicerî cu cele ce le spusese înaintea judelui investigator, *Nicolae Rozorea* (Ciuru), un bețiv, care pe lângă altele mai e şi surd; la pertractare s'a presentat beat turcă; *George I. M. Ungur*, un şerpe viclén, de pe a căruia față se vede reutatea şi lipsa de consciință; apoi *Ión Achim Rus*, *Nic. Aldică*, *George Cónta*, *Ana Nicolae Marcea* (o femeiă ticălósă, care după ce a fost ascultată, îşi acoperise fața cu mânile, ca şi cum ar fi mustrat'o consciința pentru vorbele ei); *Nicóră N. Niculae*, care fiind prins cu minciuna, a căutat sě se scape dicênd, că el nu vorbesce de învěțătorul Pop, ci de un alt Pop, cu care tribunalul n'avea de-a face nimic; *Haralambie Ungur*, *Avisalom Strîmtu* şi *Ilie Nemeş*, unul ca unul, ceştî doi din urmă mai ales au cătat sě întrécă chiar şi pe Berariu cu denunțările lor miserabile. S'a arătat, că Avisalom Strîmtu, care a depus jurământ pe mărturisirile lui, nicî n'a fost măcar la biserică, ér despre Ilie Nemeş, cunoscut nu numai în Tohan, ci în întreg ținutul prin monstruositățile lui, s'a adeverit, că primar a fost tras în cercetare disciplinară pentru fărădelegile lui, ceea ce l'a făcut sě-şî şi pérdă postul.

Acestea sunt paserile Tohanului vechiŭ, tovarăşiî lui Berariu, carî de anî de dile lucréză în contra intereselor Românilor din comună, făcêndu-se codorişte la toporul adversarilor noştri naționalî. Au însěmnat numele lor pentru ca sě-i cunóscă lumea şi sě se feréscă de ei ca de nisce oi riióse.

Martorii preotului Tomas şi ai învěțătorului Pop, carî prin purtarea lor bravă şi hotărîtă au făcut onóre Românilor Tohănenî, sunt aceştia: *Nicolae Vodă*, cantor şi învěțător, *Nicolae Nicóră*, *Avisalom Mucea*, *Moise Mih. Popa*, *George Gabor*, *Iosif Mohan*, *Iosif Maeruțiu*, *David Bobinca*, *Avram Petru Popa*, *Ioan Iosif Popa*, *Beniamin Clococeanu*, comerciant, *George Cârlan* notar, *Nicolae Grozea* unul dintre cei dintâiŭ fruntaşî veteranî ai comunei, *Ioan Mateiu Rad*, *Ioan Ternovean Vlad*, *Samoilă Vodă*, *George Iosif*, *Nistor Popa*, *Nicolae Aftănasie Popa*, *Spiridon Ternovean* şi *George Petru Popa*. La aceştia ar mai fi a se adauge şi *Nicolae Botezan*, care însě a mărturisit numai atât, că nu scie nimic.

Toțî aceştî martorî sunt locuitorii cei mai aleşî din sat, purtătorî de slujbe bisericescî, şi civile, mare parte din ei bărbațî inteligențî, toțî cu trecut nepătat şi fórte cinstițî din partea tuturor, unii din ei decorațî cu medalii încă de pe timpul serviciului grănițeresc. Ei, ca vrednicî representanțî ai întregei comune bisericescî, au descoperit pěcătoşiile lui Berar şi a soților sei în tótă golătatea lor, arătând, cum aceştî nemernicî lucréză în contra intereselor Românilor din comună de anî de dile, unelting mai ales în contra preotului Tomas şi învěțătorului Pop, dimpreună cu toțî ceilalțî fruntaşî ai satului, pe carî nu-i pot suferi fiind-că ei sunt ómenî dreptî şi apěrătorî consciențioşî ai intereselor adevěrate ale locuitorilor din comună.

După vorbirile înflăcărate şi pline de argumente puternice ale d-lor apěrătorî Dr. Eugen Lemeni şi Dr. Karl Lurtz, tribunalul, vedî bine, a achitat pe acusațî, declarându-i nevinovațî, ér Berariu cu ortacii sěi au remas cu buzele umflate. Procurorul a insinuat recurs.

Raportorul.

SCIRILE DILEI.

— 28 Septemvre.

Sânțire de biserică. D-l *Georgiu Isaiu*, preot gr.-cat., împreună cu comitetul parochial şi cu poporul român gr.-cat. din *Ciceu-Cristur* învită la actul sânțirei bisericei celei nouě, ce se va celebra acolo Duminecă în 18 Octomvre st. n. 1896. După actul sânțirei prând comun la casa parochială. La 6 óre séra va urma petrecere cu dans pentru inteligență, în favorul bisericei. Intrarea: de persónă 1 fl., de familie 2 fl. Darurile se vor primi cu mulțămită şi se vor chita pe cale diaristică. La acéstă serbare sunt rugațî a lua parte şi toțî aceia, carî din greşélă, orî din causa vre-unei neregularitățî postale, n'au primit invitărî speciale.

—o—

Emigrărî în masse din Ungaria. Ca un semn cât de bine le merge țeranilor astădî în Ungaria, póte servi faptul, că emigrările în străinătate nu voesc de loc sě încete, pe lângă tóte sforțările şi piedecele organelor administrative. Alaltăerî au plecat 500 de persóne din Slavonia, bărbațî femei şi copii, peste Fiume şi Genua spre Brasilia. Au plecat sě-şî caute o nouă patriă, căcî aci numai de jale şi amar se bucurau. De sórtea poporului cine sě se şi intereseze? Dór Jidanii, pe carî Banffy voesce sě-i înfunde acum cu tótă puterea în dietă?

—o—

Secta Nazarenenilor se lățesce tot mai mult în Ungaria. Astfel, din Torontal se depeşéză, că în comuna Mocrin au trecut 68 familii la credința nazarénă, şi peste tot credința acésta se rěspândesce în acel comitat într'un mod îngrijitor.

—o—

Serbarea S-tei Sofii, patróna şcólelor române din Braşov, va avé loc mâne, Duminecă, în sala festivă a gimnasiului nostru. Discursul festiv îl va ține d-l profesor Aurel *Ciortea*.

—o—

Ivirea ciumei. Din Orient sosesc scirî îngrozitóre despre lățirea ciumei, care se ivise înainte cu câte-va sěptěmânî pe neaşteptate. Se afirmă, că în fia-care di cad ómenii cu miile victimă acestui flagel teribil. Din Constantinopol se depeşéză, că, după-ce ciuma s'a ivit şi în Akkir, porturile Lith şi Laochio sunt pusă sub carantină.

—o—

Tipografia Alexi, care a fost fundată în Braşov la 1879, s'a vêndut d-lui Victor Schlandt, unul dinte colaboratorii şi sprijinitorii diarului moderat săsesc din loc „Kronstädter Tageblatt", care dela apariţiunea sa se tipăresce în acéstă tipografiă.

—o—

Cununiă. D-l *Georgiu Moşioiu*, învěțător în Moeciul inferior, şi d-ra *Reveica Vl. Enescu*, tot de-acolo, se vor cununa Duminecă în 6 Octomvre v. c. la órele 11 a. m. în biserica română gr. or. din Moeciul inferior. — Dorim fericire tinerei părechî!

—o—

Călindarul Plugarului pe 1897, edat de tipografia „A. Mureşianu" din Braşov, se află sub tipar şi va apěré în curênd, cu un cuprins bogat literar şi economic. Doritorii de a-l avé mai curênd pot trimite prețul lui de-odată cu re'noirea abonamentelor la „Gaz. Trans". Un esemplar costă 25 cr., ér espedat prin postă 30 cr.

—o—

D-l **Dr. Vuia**, re'ntors dela Băile Herculane, şi-a reluat practica medicală în *Arad* (Strada Sina Nr. 1b. în fața seminarului.)

—o—

Un lăcătar de maşinî, care sě fiă în stare a conduce atelierul mecanic, pe care d-l *Petru Manciu* îl întemeiéză în Oravița cu scop de-a confecționa un *nou sistem de maşinî de cusut*. — invenție proprie a d-lui Manciu, patentată pentru Austro-Ungaria — póte afla aplicațiă în acel atelier cu fórte frumóse şanse pentru viitor. Lăcătarii (Maschinen-schlosser) doritorî de-a ocupa acel post au de-a se adresa d-lui Petru Manciu în Oravitza (Banat) până la sfîrşitul lui Noemvre c. — Avis lăcătarilor românî!

Com. Hunedórei, Oct. 1896.

On. D-le Redactor! Părintele protopop Radic din Petroşenî se încércă în Nr. 198 al „Gaz. Trans." a se spăla de pěcatul comis cu ocasiunea inaugurărei monumentului milenar dela Vulcan. Dațî-mî însě voiă, ca în interesul adevěrului, ca rěspuns la întêmpinarea d-lui protopop Radic, sě mai descoper un pěcat neiertat comis de acest bărbat, drept față bisericéscă:

Décă trecutul d-lui protopop Radic l'ar presenta ca un ante-luptător pentru scumpa nóstră causă, décă în viéța sa s'ar fi distins prin fapte měrețe naționale românescî şi décă însoțirile d-sale cu adversarii neamului nostru ar fi produs vre-un bine, orî vre-un favor, fiă măcar şi numai odată, atât în ce privesce binele comun

---

terare şi formarea gustului de cetire fundă aşa numita revistă „*Curier de ambe-sexe*", în care publica nuvele traduse şi originale, studii literare şi istorice, poesii şi chiar mode.

Tot pentru acest interes general fundă în 1834 împreună cu Ion Cîmpineanu „Societatea Filarmonică", avênd de scop sě ajute propagarea culturii în genere şi în special sě lucreze pentru înființarea unui teatru. Indată ce se constitui, societatea încredință direcția lui Eliad. Acesta deschise cu Aristia o şcólă, în care se învěța literatura, declamația şi canto, pentru ca mai târdiu sě se poducă actorî pentru teatrul național. Resultatele şcólei se vědură la esamenul general, când şcolarii jucară „Mahomet" al lui Voltaire şi „Amphytrion" al lui Molière şi una din eleve cântă cavatina lui Bellini „Piratul". Cu acest prilegiu Eliad rosti un discurs, care arătă importanța teatrului pentru progres, înfățişă cu colorî vii cât de grea, dér cât de nobilă e cariera artistică şi se ridică în contra prejudecăților ce are lumea față de actorî, pe carî îi consideră numai ca nisce comedianțî lăsațî în voia întêmplării, când ei sunt nisce slujbaşî ai statului spre formarea bunelor obiceiurî şi a limbii naționale.

Societatea, încântată de munca lui Eliade, îl alese director şi pentru al doilea an. Lucrurile merseră bine, se strînseră fondurî importante, se traduseră o mulțime de piese.

Societatea Filarmonică însě era óre-cum continuarea unei alte asociațiunî parte secretă — cu scop politic, — parte pe față — cu scop literar. Din causa acésta s'au nǎscut tot felul de bănuelî în privința ei şi după câți-va anî s'a desființat.

In pregătirea şi esecutarea revoluțiuii din 1848, Eliade fù unul din fruntaşî. După ce se proclamă constituția la Izlaz, după ce Bibescu părăsi tronul, se constitui guvernul provisoriu din care făcù parte şi Eliade. Domnia acestui guvern ținù însě numai din Iunie până în Septemvre, pentru-că Turcii, obligațî de Ruşî, provocară o luptă între armata cu care venise Omer-Paşa şi oştirea din Bucurescî, în urma căreia ei ocupară țéra milităresce, exilară pe revoluționarî şi restabiliră reacțiunea.

Eliade emigră în Transilvania, apoi se duse la Paris, mai târdiu în Turcia, de unde se întórse peste doi anî în țéră.

La 1866 pronunță în constituantă un discurs în contră domnului străin şi a dinastiei. Fù membru fundator al Academiei, ales chiar president, dér — din causa unor desbaterî ortografice — demisionă şi trăi retras ocupându-se cu literatura până la mórte.

Activitatea literară a lui Eliade, privită în întregul ei, este de o mare importanță pentru istoria nóstră culturală şi fără sě o cunóscem, ar fi peste putință sě înțelegem o mare parte a acestei istorii.

Invěțând singur şi cunoscênd singur operele scriitorilor marî ai popórelor străine, el pricepù, cât de trebuinciósă este acéstă cunoscință pentru progresul unei națiunî. De aceea îşî propuse sě traducă pe toțî autorii grecî, latinî, francesî, italienî, etc., pentru ca în scurtă vreme sě aibă putința orî-ce Român a ceti în limba sa tot ce spiritul omenesc a produs mai strălucit. Pentru o asemenea vrednică de tótă lauda, dér uriaşă încercare, forțele unui om erau de sigur neîndestulătóre; dér sciù sě găséscă destui tovarăşî, adunând în jurul sěu o sumă de tinerî doritorî de cultură şi îndemnându-i la muncă. Alăturî cu ei, traduse din Voltaire, Molière, Lord Byron, Lamartine, Dante, etc. Scopul lui nu a fost pe deplin ajuns, pe de o parte, pentru-că nicî el nicî tovarăşii sěi nu s'au consacrat esclusiv acestei întreprinderî, pe de altă pentru-că nimenî în urma lui nu a luat în mână conducerea lucrării, astfel, că până adî n'avem încă traduse tóte capo-d'operele străine. Ideia lui Eliade a fost reluată de Academiă, care prin acordare de premii anuale, îmbogățesce colecțiunea traducerilor.

Eliade nu s'a mulțumit însě a fi traducětor, ci a publicat şi mulțime de lucrărî originale lirice, epice, satirice, fabule scrierî istorice, politice, filosofice şi în fine scrierî privitóre la limbă...

Cum sě vede, Eliade desfăşură o activitate bogată. Cu natura lui vie şi entusiastă, cu spiritul pătrundětor, cu stilul plăcut şi presărat cu ironii fine, el câştigă mulțî amicî şi partisanî, determină o adevěrată mişcare literară şi de aceea 'i se dete numele de „*Părinte al literaturii române*".

național român din Petroșenĭ, cât și jur, eu așĭ respecta tendința d-sale.

Durere, însĕ, până acum nu scim sĕ se fi distins acest protopop nicĭ printr'o faptă de bărbăție națională. Dovadă representanța comunală, unde afară de d-sa, nu mai este nicĭ un suflet român. Cu ocasiunea alegerilor tot-déuna s'a pitulat, sĕ nu-l vadă amicii sĕi séu inimicii noștri, că a lucrat când-va în favorul poporului român. Cu ocasiunea alegerilor comunale din 1893 scriitorul Borboth Joska la finea scrutinului 'i-a ḑis: „Vedĭ, D-le părinte, poțĭ fi mândru, că ai reușit cu voturile neromânilor, căcĭ ei nicĭ în ținutul nu te-au băgat“. Er învĕțătorul Bota 'i-a reflectat: „cu o astfel de învingere m'așĭ ține cel mai părăsit, décă poporul meu nu vré sĕ mĕ recunóscă.....“.

Multe ar fi putut face D-l Radic, numai décă ar fi vrut; teren a fost, dér n'a făcut nimic, pentru-că atuncĭ nu putea fi cuiŭ la dricul celor trașĭ împinșĭ, ce ne persecută.

Acum sĕ vin la rĕspunsul D-lui protopop Radic. D-sa ḑise: „că împrejurările parochiei Petroșenĭ sunt de așa, încât a trebuit sĕ participe la tămbălĕu“. Óre împrejurările parochiei D-tale nu ar pretinde mai cu drept, ca mână în mână sĕ lucrațĭ cu toții pentru apĕrarea și demna representare a intereselor poporului român de aci?

De-altmintrelea scusa acésta e o apucătură ridiculă, D-le protopop, pentru-că D-ta nu ai nicĭ o legătură cu Vulcanul, ca „popă“ în Petroșenĭ; ér ca protopop ai servit numai de códă la toporul străinului.

Părinte protopópe! iartă-mĕ sĕ-țĭ clarific, că un preot, fiă el cât de simplu, în adunărĭ și la ceremonii represintă pe poporul sĕu; cu atât mai mult însĕ d-ta ca protopop, ai mers acolo cu 7 preoțĭ de-ai d-tale cu popor cu tot!

Cuvine-se óre, ca un protopop român, care are sĕ propovĕduéscă învĕțăturile evangeliei lui Christos, sĕ facă rugăciunĭ alăturĭ cu Rabinerul jidovesc? Eu cred, că acésta e o faptă anticanonică și Ordinariatul din Lugoș s'ar cuveni sĕ te tragă la rĕspundere, căcĭ prea mare e scandalul când poporul vede pe-un protopop român, ca St. Radic, în același loc și rĕnd cu un Rabiner jidovesc, la slujba dumneḑeéscă.

Sentinela.

Programul

adunărei generale, ce o va ținea Reuniunea învĕțătorilor rom. gr. or. dela școlele confesionale din diecesa Caransebeșului la *25/13 și 26/14. Octomvre* a. c. în *Oravița-montană.*

I. Sâmbătă în 24/12 Octomvre a. c.

a). Primirea membrilor comitetului și a óspeților la $11^1/_4$ óre a. m. la gara din Oravița;

b). membrii și óspeții, carĭ sosesc cu trăsurile sunt rugațĭ a se presenta în localitățile școlei române din Oravița-mont. unde se află biroul comitetului arang. dela 9 óre a. m. până la 6 óre séra, spre a fi condușĭ la cortelele destinate

c.) la 8 óre séra convenire socială în restaurantul dela hotelul „Coróna ung.“ din loc.

II. Duminecă în 25/13 Octomvre a. c.

a) La 9 óre a. m. liturghie împreunată cu chemarea Duhului sânt în biserica gr. or. rom. din loc;

b) la 11 óre a. m. ședința I-a a adunării gener. în sala din grădina „societății de tir“. (Schützengarten);

c) la 1 óră d. a. banchet în sala hotelului „Coróna ung.“;

d) la 3 óre d. a. ședința II-a a adunării gener. în sala din grădina „societății de tir.“;

e) la 8 óre séra concertul împreunat cu teatru și petrecere de joc, arangiat de Reuniunea rom. de cânt. și musică din loc în sala hotelului „Corona ung.“

III. Lunĭ în 26/14 Octomvre a. c.

a) La 8 óre a. m. ședința a III-a a adunării gener. în sala hotelului „Coróna ung.“

b) la $12^1/_2$ óre d. a. masă comună (à la carte) în restaurantul dela hotelul „Coróna ung“.

c) la $2^1/_2$ óre d. a. ședința IV-a și încheiarea adunării;

d) după încheiarea adunării escursiune la Ciclova-mont.

Oravița mont. în 8 Octomvre (26 Septemvre) 1896.

I. Trăilă,
președintele comitetului arang.

Avis.

P. T. Domnĭ, carĭ doresc a lua parte la adunarea generală a Reuniunii învĕțătorilor rom. gr. or. dela școlele confesionale din diecesa Caransebeșului, ce se va ține la 25/13 și 26/14 Octomvre a. c. în Oravița montană și voesc a reflecta la îngrijirea comitetului arang. pentru încortelarea lor, sunt poftițĭ a se adresa d-lui învĕțător Nicolae Băiaș cel mult până în 22/10 Octomvre a. c. cu atât mai vêrtos, că acei Domnĭ, carĭ nu sĕ vor insinua până la terminul prefipt, nu pot reflecta la cortele gratuite.

Asemenea sunt rugațĭ toțĭ acei P. T. Domnĭ, carĭ doresc a lua parte la banchet a se insinua și a anticipa taxa de 1 fl. 50 cr. v. a. la adresa d-lui învĕțător George Dragoescu, cel mult până în 20/8 Octomvre a. c.

Oravița-mont. în 8 Octomvre (26 Septemvre) 1896.

I. Trăilă,
presedintele comit. arang.

ULTIME SCIRI.

Versailles, 9 Octomvre. Aseră la órele 11 și 35 *Majestățile Lor rusescĭ*, între ovațiunile grandióse ale publicului adunat la gara de aci, au plecat spre *Chalons*. Înainte de plecare Țarul și Țarina și-au luat rĕmas bun în modul cel mai cordial dela președintele *Faure* și dela soția acestuia, esprimându-șĭ *cea mai adâncă recunoscință* pentru ordinea esemplară și atitudinea publicului. Țarul *Nicolae* strânse de repețite orĭ mâna lui Faure, care sĕrută mâna Țarinei. La suirea în tren musica postată la gară intonă *imnul rusesc și Marseilesa.* Țarul stete *cu capul desvălit* în ușa cupeului până la plecarea trenului și saluta neîncetat publicul, care îl aclama cu un entusiasm ajuns la culme.

Paris, 9 Octomvre. „Figaro“ afirmă, că Țarul Nicolae ar fi promis, că *la primăvara viitóre din nou va visita Parisul* și va petrece acolo incognito *20 de ḑile.* Ḑiarele francese din capitală constată, că entusiasmul și însuflețirea poporului crescù treptat până la ultimul moment și la părăsirea Parisului îi striga Țarului: *„La revedere!“*

Chalons, 9 Octomvre. Astăḑi între 10 și 11 óre a. m. a decurs *marea revistă militară*, la care au luat parte 4 corpurĭ de armată întregĭ. Țarul a fost încântat de *succesul splendid* al revistei. După revistă s'a dat un dejun, după care Țarul și Țarina, mulțămind de repețite-orĭ președintelui Faure pentru primirea căldurósă și cordială, de care își vor aduce aminte tot-deauna, plecară cu trenul spre *Darmstadt.*

HIGIENA.

Câte-va cuvinte despre vermii intestinalĭ, séu în popor ḑișĭ, „Limbricĭ“.

După cum în natură sunt viermĭ, atât pe uscat cât și în apă, asemenea sunt și în viețuitóre, atât pe din afară cât și pe din lăuntrul corpului omenesc. Cei dinafară se nasc din, depunerea ouălor altor viețuitóre, precum sunt muștele, éră cei dinlăuntrul corpului se nasc din rĕmășițele de hrană ce sunt în intestine.

Printre viermii, carĭ trăesc și cresc în corpul omului, pe care ajunge sĕ-l slăbéscă și sĕ-l îmbolnăvéscă, cei mai cunoscuțĭ sunt *limbricii* și *tenia* séu *panglica.*

Limbricii se asémĕnă la formă cu rîmele, dér sunt mult mai marĭ și mai groșĭ decât rîmele; ei ajung câte-odată până la 20—25 centimetri de lungime; sunt albĭ și au un maț subțire roșu de sânge prin mijlocul lor, în loc de cap au un cearcăn negru, prin care ciupesc și sug mațele de sângele lor, ér spre códă sunt mai subțirĭ și ascuțițĭ și lasă o mulțime de bale în mațe.

Limbricii locuesc în intestinul subțire, ei se observă mai des la copii, și se iau prin ouĕle de limbricĭ, pe carĭ cei bolnavĭ le dau afară cu escrementele și carĭ se scurg prin ape și pe zarzavaturĭ (verdețurĭ) prin grădinĭ. Limbricii se găsesc și în pruncii din pântecele mamei lor, în general însĕ ei se găsesc în intestinele (mațele) tuturor viețuitórelor, dér mai mult la pescĭ.

Limbricii produc la copiiĭ, carĭ sufer de acéstă bólă, o greutate în dreptul buricului și umflătură la stomac; fața este galbenă, ochii sunt lipsițĭ de vioiciune, au o mâncărime la șeḑut și o mare turburare în mațe; au o mare mâncărime la nas, din care causă copiiĭ se jupuesc la nas din prea multă mâncărime. La unii se roșesce albéța ochilor, se învinețesc pleopele ochilor și se îngróșă nările nasului.

Cei bolnavĭ de limbricĭ slăbesc fórte mult chiar avênd o hrană nutritóre, au gréță, și diminéța au opintelĭ și cu vĕrsăturĭ, au bale și o zamă acră, udul turbure, au arsură (căldură) la palme și la tălpile piciórelor, au durere de cap și amețélă; când dorm au scrâșniturĭ de dințĭ și le curg balele din gură de o colóre gălbeniciósă.

Tratamentul, adecă modul prin care se póte vindeca de acéstă bólă este următorul:

Mai întâiu se va da bolnavului câte-o lingură séu două de unt de migdale, séu în lipsă de unt de migdale se va da oleiu îndulcit cu zăhar séu cu miere, pentru copiiĭ dela etatea de un an până la cincĭ anĭ; ér dela etatea de cincĭ anĭ până la ḑece anĭ se va da trei până la patru lingurĭ pe ḑi în timp de șépte opt ḑile încontinu.

Foi de artemisia absinthum (foi de pelinariță) séu în lipsă numai foi de pelin, 7 grame, se pun în 100 grame apă caldă, într'o sticlă bine astupată timp de 12 óre, după aceea se va mai pune în sticlă și 7 grame de cassia senna (siminichie) sĕ se pună sĕ fiarbă puțin. Din acéstă amestecătură sĕ se ia câte-un mic păhăruț diminéța și séra.

Séu se ie o lămâie, sĕ se stórcă zama din ea bine, sĕ se pună într'o ceașcă, în urmă sĕ se pună peste acea zamă 2—3 lingurĭ de unt-de-lemn, și sĕ se dée bolnavului sĕ o bea odată tótă.

Séu se póte lua dela farmacia următorul medicament; din care va lua la fiă-care dóuĕ óre câte-o lingură de cafea:

Pulvere de semen — contra 8 gr.
Pulvere de radix jalapa 4 gr.
Calomel 0,30 centigrame.
Apă de florĭ de casia 2 grame.

Poesii poporale.

Culese de *I. P. R.*

Vinu-i bun, vinarsu-mĭ place,
Gazda mare nu m'oiu face.
Cui îi place vinul bine,
Nu-l mai veḑĭ cu haine bune,
Ci cu rele ca și-a mele
Tătăiție lele!

Tot așa ḑice dorul:
De urît móre omul!
Minte dorul ca și-un câne,
De urît nu móre nime,
Că móre, că n'are ḑile.

Vai de mine bine mi-i
Nu sciu mâne cum mi-a fi?
Da mânĭ mi-a fi și mai bine
C'a fi mândra lângă mine!

U! iu! iu! și iu mĕ chiamă,
Epurașu-i bun de zamă,
Epuróica de friptură,
Lelea de țucat în gură.

Haida mândră după mine
Că te-oiŭ ține fórte bine,
Că mi-i casa 'n deal la cruce,
Suflă vêntul, lemne-aduce,
Plóia pică
Le despică
Nu-i lucra, mândră, nimică;
La móră nu te-oiŭ mâna —
De nu-i mere nu-i mânca;
Desculță nu te-oiŭ purta,
Că tu singură-i umbla.

Mĕi bădiță Ionaș
Vin' la noi sĕ'țĭ dau sălaș!
— Dér de cină ce mi-i da?
— Crastavețĭ ca iedera,
Gură dulce ca mierea!

Pasere de pe hinteu
Spune iubitului meu
Că mie nu mi-i de el
Ca și lupului de miel,
Lupu șede'n dumbrăviță
Mielul șede 'n poeniță,
Mielul mere sĕ se culce
Lupul mere se'l apuce.

Scii tu lele ce ți-am spus
Aseră, colo din sus:
Unde-or fi mai puținei,
Ochii tĕi sĕ fiă-ai mei?!

Rumenélă din potică
Face pe lelea voinică,
Pe badea om de nimică;
Rumenéla de n'ar fi
Fetele-ar îmbĕtrâni!

Din *Releag.*

*

Trecui valea pe puntiță
La fata de morăriță,
Nu sci țese, nu sci cósă
Da-i stă bine, că-i frumósă.

Peste Olt, peste Someș
Este-o punte de cireș,
Și, la capĕtul punții
Scris este dorul mândrii,
La capĕtul celălalt
Este-un brad, da îi uscat.
Ce te legenĭ, bradule,
Ce te legenĭ, ce te clatinĭ
Din vêrf până 'n rădĕcinĭ?
— Da cum nu m'oiŭ clătina
Că la mine or veni
Trei securĭ
Din trei târgurĭ,
Trei meșterĭ din trei cetățĭ
Și m'or face tot bucățĭ
Și din ele trei temnițĭ,
Trei temnițĭ din celĭ mai rele
Care pier voinicii 'n ele;
In temnița cea mai rea,
Acolo-i și mândra mea!

Rĕsărit'a luna 'n șură
Nu-i aicĭ cine-mĭ dă gură,
Rĕsărit'a luna 'n prag
Nu-i aicĭ cine-mĭ e drag.

Rele ḑile-am ajuns Dómne
Că fetele tóte-s dómne
Cu pieptare de barșóne
Și cu șorțurĭ de cartóne
Părinții le mor de fóme.

Săracĭ ochișorii mei
Multă lume vĕd cu ei
Dér nu vĕd ómenĭ de-ai mei
Fără dușmanĭ de cei rĕi!

Din *Bârgău.*

Sirop de florĭ de persica vulgaris (persicĭ) cât va trebui; şi se va păstra într'o sticlă bine astupată.

Séu sĕ se ia beţe de soc (sambucus), depe care sĕ se cureţe cója cea négră depe d'asupra beţelor, rĕmâind numai acea verde, pe care o va curăţi şi o va pune într'un vas cam de 300 grame lapte dulce şĭ sĕ fiérbă bine, după aceea sĕ se străcóre bine de cojĭ laptele, şi în urmă sĕ se dée bolnavului sĕ-l bée diminéţa.

Este fórte bine ca bolnavii de limbricĭ sĕ bée în tóte dimineţile câte-o ceaşcă de ceaiu de cimbru (Thymus vulgaris) îndulcit cu puţin zahar.

Sĕ se tae o cépă, şi sĕ se pue într'un pahar cu apă cam de un pătrar de litră ca sĕ se móie o nópte; diminéţa sĕ se străcóre bine apa unde a stat ceapa şi sĕ se bée pe nemâncate, acésta se va face în trei patru ḑile dea rêndul.

Asemenea mai este bun a-se pisa într'un vas 2—3 căpăţînĭ de usturoiu séu aiŭ (alium sativum), zama aceea, după ce se va străcura bine, sĕ se pună în 150 grame miere de albină, sĕ se amestece bine şi sĕ se dée bolnavului sĕ o bée totă odată diminéţa pe nemâncate.

Mai este bine, ca în timp de 10—12 ḑile sĕ se ia în fiă-care ḑi diminéţa câte *2—4 lingurì de unt de nucă*, care este fórte bun contra limbricilor.

Bolnavul de limbricĭ va avé o hrană nutritóre şi întăritóre, însĕ se va feri a mânca prea multe mâncărĭ dulcĭ; la fiă-care masă va înghiţi séu mânca câte 2—5 grăunţĭ (căţăi) de usturoiu (aiŭ); pescĭ se va feri pe cât se va puté a mânca, căcĭ aceştia sunt fórte mult producĕtorĭ de limbricĭ; va avé o viéţă regulată şi higienică.

Intr'un numĕr viitor vom vorbi ceva despre „Febrele tiphoide“, séu în popor ḑise „*Lingórea*“.

Prof. Dr. Elefterescu.

ECONOMIA.

Preţul bucatelor.

Cultura bucatelor este tot aşa de veche, ca şi némul omenesc, de-óre-ce omenimea fără cultura bucatelor nu a putut esista. De aceea vedem, că nu numai popórele civilisate, ci chiar şi cele mai puţin civilisate, caută an de an de a spori cultura bucatelor pe întinderĭ tot mai marĭ de pământ.

Pănă nu erau căile ferate, carĭ transportéză acum orĭ şi ce marfă din depărtările cele mai marĭ cu preţurĭ moderate, s'a întêmplat de mai multe-orĭ în decursul vécurilor trecute, că în urma vĕrsărilor prea marĭ de ape, a secetelor séu a altor evenimente naturale: sĕ nu se facă bucate şi locuitorii sĕ ducă lipsă mare de ele. Ast-fel s'a întêmplat şi aicĭ la noi fómetea cea mare din anii 1815—1817, când mulţĭ ómenĭ mai sĕracĭ s'au prăpădit de fóme.

Omul devenit odată în mare lipsă, când ajunge apoi éráşĭ în belşug, scie mai bine sĕ păstreze. Aşa au făcut şi părinţii şi moşii noştri scăpaţĭ de acea fómete; ei au păstrat după aceea tot mai cu grijă bucatele adunate de pe câmp, aşa că din an în an li-au mai rĕmas şi prisosurĭ. Acésta o mai fac şi acum plugarii mai harnicĭ şi mai păţiţĭ, căcĭ ei tot mai au témă, ca nu cumva o sĕ mai vină odată o fómete ca cea de demult, când măcinau ómenii lipsiţĭ chiar şi cocenii şi scórţa dela unii arborĭ.

Dér o parte din generaţiunea mai tînĕră de aḑĭ, care multe din vorbele şi sfaturile părinţilor şi bĕtrânilor le iau drept poveştĭ bĕtrânescĭ, nu mai urméză pe calea celor bĕtrânĭ, ci ca în tóte afacerile economice, îşĭ fac socotéla tot mai înainte şi mai bine, dér acésta în cele mai multe casurĭ se face fără de cârciumar după cum ḑice proverbul.

O parte din generaţiunea mai tînĕră de acum nu numai că nu pune preţul cuvenit pe bucatele adunate, ci putem ḑice, că ea pe multe locurĭ chiar le risipesce, aşa că de când se îmblătesce grâul şi se pune în coş, ér cucuruzul în podurĭ şi coşare, sunt tot cu mĕsura în ele: pentru lumină, săpun, tăbac, rachiu ş. a., aşa că pe la Crăciun séu cel mult pe la Pascĭ numai se pomenesc, că nu mai sunt, căcĭ „din sacul, care tot iai şi nu mai adaugĭ nimic, odată dai de fund“.

Speculanţii de bucate, carĭ pe la noi sunt cu deosebire Ovreii, carĭ se aşéḑă prin comune ca cârciumarĭ şi neguţătorĭ, ér pe la oraşe ca cumpĕrătorĭ de bucate, pentru ce sĕ nu se foloséscă şi ei de recolta plugarului şi sĕ nu-i micşoreze preţul îndată ce o pune în vênḑare, căcĭ dóră şi ei vréu sĕ câştige tot mai mult din nesciinţa şi nepriceperea lui.

Pe lângă speculanţii aceştia de bucate, de pe la sate, pe carĭ îi putem numi cu drept cuvênt slugile adevĕraţilor specalanţĭ, se află în capitalele ţĕrilor mai marĭ anumiţĭ bancherĭ (ómenĭ, carĭ trăesc după capital), carĭ se adună pe fiă-care ḑi la jocul de bursă (têrguelĭ), unde ca şi la lotăriă se jócă cu capitalele lor, pe carĭ le vênd şi le cumpĕră după trebuinţă cu perdere séu câştig, după cum le umblă şi norocul.

De esemplu: un bancher pune în jocul de bursă încă prin Ianuarie séu Februarie atâtea şi atâtea mii de măjĭ metrice de grâu în vênḑare pe termin, cu un preţ de 4 fl. sĕ ḑicem de maja metrică, pe care-l şi plătesce îndată în banĭ gata séu hârtii de valóre. Altul de lângă el dă în tocmélă şi-l câştigă cu un florin, sĕ ḑicem, la maja metrică, care câştig îl şi plătesce îndată celui dintâiŭ. Al doilea vinde şi el pe lângă óre-care câştig la al treilea aceeaşĭ cantitate de bucate, acesta la al patrulea şi aşa mai departe, pănă când la cel mai de pe urmă ajunge şi timpul recoltei.

Speculantul cel din urmă apoi, înţeles cu ceilalţĭ, statoresce preţul bucatelor pentru ţéra întrégă. De sine se înţelege, că speculanţii dintr'o ţéră stau şi ei în legătură cu cei din alte ţĕrĭ şi ast-fel se statoresce preţul bucatelor adese-orĭ pentru lumea întrégă, aşa că fiă-care econom séu neguţător e silit a-şĭ vinde bucatele sale cu preţul statorit la bursă. De multe orĭ, deşi în cutare séu cutare ţinut se vestesce, că recolta va fi slabă, totuşĭ cei dela bursă nu voesc sĕ ţină sémă şi amăgesc lumea sĕ crédă, că pretutindenea sunt recolte îmbelşugate.

Tot cam aşa se întêmplă şi la facerea căilor ferate, drumurilor, canalurilor şi a altor întreprinderĭ obştescĭ, pe carĭ le vênd din mână în mână, voind a câştiga fiă-care cât mai mult dela jocul sĕu de bursă, care se înţelege, că pe cei mai mulţĭ îi duce şi „la sapă de lemn“, cum ḑice Românul.

In timpul din urmă s'a pornit o viiuă mişcare mai în tóte ţĕrile, pentru a împiedeca têrguelile de bucate pe termin la jocurile de bursă. Ţéra nemţéscă a fost cea dintâiŭ, care a adus o lege în privinţa acésta, prin care se opresc speculanţii de-a mai vinde şi cumpăra bucate înainte de a fi recoltate.

Pănă acum puţinĭ îşĭ puteau esplica causa scăderei preţului bucatelor într'un mod aşa de simţitor, ci unii susţineau, că s'au scumpit banii, alţii că şi celelalte mărfurĭ s'au mai lesnit ş. a., dér adevĕrata causă jocul de bursă a fost.

E drept, că în timpul din urmă şi alte mărfurĭ s'au mai lesnit, dér în asĕmĕnare cu bucatele, carĭ pe multe locurĭ au scăḑut la preţul de jumĕtate, alte mărfurĭ tot se plătesc mai bine, aşa că plugarul când cumpără vestminte, unelte de economiă séu beuturĭ, mai tot-déuna plătesce preţul îndoit, pentru un lucru de aceeaşĭ valóre, ca pe care l'a vêndut el.

Unii voiau sĕ-şĭ esplice scăderea preţului bucatelor şi cu aceea, că înmulţindu-se numĕrul lucrătorilor de pământ, s'a mai înmulţit şi róda acestuia, fără ca în acelaşĭ timp sĕ se sporéscă şi numĕrul consumătorilor; acésta însĕ nu s'a adeverit, din contră în America s'a constatat chiar o scădere în recolta bucatelor. Astfel pe când înainte de acésta cu 10 anĭ recoltele erau de 3 hectolitre şi 28 litre de capul unui locuitor, astăḑĭ ele s'au redus la 2 hectol. şi 28 litre.

Când cheltuelile pentru lucrarea pământului, pentru uneltele de economiă, pentru lucrătorĭ, pentru îmbunĕtăţirea pământului ş. a. sunt de tot marĭ; când de altă parte preţul bucatelor e destul de mic, negreşit că aşa se va întêmpla şi pe la noi.

In ast-fel de împrejurărĭ, ce trebue sĕ facă óre plugarii noştri? Inainte de tóte ei ar trebui sĕ reducă cultura acelor bucate, al căror preţ vĕd, că scade din an în an, şi sĕ cultive tot mai multe de acelea, carĭ vĕd, că se plătesc mai bine; ar trebui mai departe, ca sĕ fiă şi ei ceva mai prevĕḑĕtorĭ, décă nu tocmai ca bancherii cei marĭ, apoi cel puţin ca precupeţii de pe la sate, ca astfel când vĕd, că bucatele sunt eftine, ér vitele grase sunt scumpe, sĕ îngraşe de acestea séu sĕ îngraşe porcĭ şi aşa sĕ-şĭ facă banii de lipsă pentru trebuinţele casnice, ca sĕ nu fiă siliţĭ a sta cu mâna tot în coş, cum se ḑice; ar trebui sĕ ţină şi créscă mai multe vite de cele tinere: viţei, miei, purcei ş. a., pe carĭ totdéuna póte face banii de lipsă pentru cheltuélă; în sfîrşit ar trebui sĕ se gândéscă mai adese-orĭ şi la principiul: „*Lucraţĭ şi păstraţĭ*“, căcĭ cei ce nu vor ţiné sémă de asta, cu deosebire în timpurile grele de acum, curênd vor ajunge în stare de a face cunoscinţă cu creditorii şi apoi nu trebue uitat proverbul care ḑice: „*Mai bine ţĕran în picióre, decât boer în genunchĭ*“, séu mai bine sĕrac liber, nedator, decât boer plin de datorii.

I. Georgescu.

Insoţirile séu tovărĕşiile economice.

Unde-i unul nu-i putere
La nevoi şi la durere,
Unde-s doi puterea cresce
Şi duşmanul nu sporesce.
Alexandri.

Rĕsunetul cuvintelor de mai sus ne vine tot-déuna în minte, când ne gândim, că un om singur de cele mai multe-orĭ nu e în stare de a-şĭ sĕvêrşi lucrurile sale cum se cade. De aceea şi Inaltul Ziditor, după ce a făcut pe Adam a ḑis: „Nu e bine sĕ fiă omul singur, ci sĕ-i facem lui o soţiă, care sĕ-l ajute la bine şi la rĕu“, şi astfel a făcut pe Eva.

In modul acesta ni-se înfăţişéză prima familiă, dela care scim, că se trage némul omenesc. Dér la început trebuinţele şi lipsele omului şi ale familiei erau de tot mărginite, şi aşa el şi-le putea acoperi şi numai singur séu în societatea membrilor familiei sale, după cum şi-le acopere şi astăḑĭ omul sĕlbatec şi nomad, care adecă n'are locuinţă statornică.

Indată ce însĕ omul nomad a simţit trebuinţa de a se aşeda stabil într'un loc, făcêndu-şĭ case şi alte zidirĭ economice s'a vĕḑut silit a se însoţi şi tovărĕşi cu mai mulţĭ laolaltă, ca cu puterĭ unite sĕ-şĭ pótă duce în deplinire mai bine nu numai lucrurile sale, ci sĕ se pótă apĕra cu succes şi în contra năvălirilor duşmane. Astfel s'au format satele, oraşele şi cetăţile dintr'un stat, carĭ apoi cu ajutorul locuitorilor sĕi s'au putut şi apĕra nu numai înlăuntru, ci şi înafară.

Sĕ ne închipuim un om singur, séu chiar şi cu familia lui, aruncat de sórte într'un loc pustiu. Óre puté-şi-ar el acoperi tóte trebuinţele vieţii sale aşa bine şi uşor, precum şi-le acopere în societatea altor ómenĭ? — Nicĭ de cum! de-órece în casul acesta el ar trebui sĕ lucre anumit timp numai pentru ca sĕ-şĭ pótă face uneltele de casă şi vasele de bucătăriă, alt timp pentru pregătirea hainelor, a încălţĕmintelor şi aşa mai departe.

In societatea omului civilisat lucrul se împarte şi fiă-care om are sĕ sĕvêrşéscă numai un fel de lucru, pe care-l sciu mai bine şi către care se simte mai atras. Astfel vedem pe unii lucrând pământul, pentru ca sĕ pótă cresce bucate din el, pe alţii îi vedem mijlocind schimbul productelor, cum sunt neguţătorii.

Vedem, că nu numai la oraşe, ci şi la sate, printre plugarĭ, se aşéḑă mulţĭ ómenĭ, carĭ nu se ocupă cu lucrarea pământului şi cu crescerea vitelor, asemenea celorlalţĭ locuitorĭ din sat. Toţĭ aceştĭ ómenĭ devin într'un mod séu altul de neapĕrată trebuinţă unii pentru alţii, precum sunt

Ana Ardeleana.

Strigă Ana Ardeleana
Din têrnaţul Clujului
Din fundul Sibiiului:
Vino, vere şi mĕ ia!
— Cu drag Ană te-aşĭ lua,
Tu-ai un frate ca şi eu,
Şi sĕ pórtă 'n portul meu
Şi merge unde merg eu,
Te du Ană 'n têrgurele
Şi cumpĕră păhărele,
Le du 'n fundul grădinii;
Sub tufa cu pelinii,
Este-un laur de balaur
Tot cu córnele de aur,
Din gură tot pară-i curĕ,
Din códă venin picură,
Ia paharu, sprijinesce-l,
Pe frate-t'o otrăvesce-l.
Paharul l'o sprijinit
Pe frate-s'o otrăvit.
Frate-s'o o închinat:
Sĕ trăescĭ, frate frăţiuc,
Că ḑiua-ai fost plugărel
Şi nóptea-i fost bouărel!
— Sĕ trăescĭ, sorucă dragă,
Ḑiua-i fost secerătóre
Nóptea-i fost frămêntătóre.
Paharul la gură-o pus
El din lume că s'o dus.
Şi ea bine s'o purtat
Pe laiţă l'a aşeḑat
Şi afară a eşit:
Vină, vere, vină dragă
Vină vere de mĕ ia
Că îmĭ arde sufletul
Ca bruma bosuiocul,
Sórele
Rĕzórele.
El din gur'a cuvêntat:
Cu drag Ană te-aşĭ lua
Tu eştĭ flórea florilor,
Otrava feciorilor,
Tu décă te-i mânia
Şi cu mine-i face aşa!

*

Dréptă slova de pe carte:
Tu nu eştĭ cu direptate
S'omóre soră pe frate,
Pentr'un câne de drăguţ
S'omóra sor' un frăţiuţ!

Din *Rodna*.

rotarii, faurii, měsarii, zidarii și alții, pe lângă carī se mai simte și trebuința de preoțī, învěțătorī, notarī, judecătorī, diregětorī, neguțătorī, cârciumarī și alții.

Din cele spuse până aci se póte vedé, că fiă-care clasă a societății omenescī mai are trebuință și de alte clase de ómenī, cu carī sě se pótă ajutora împrumutat: Așa plugarul de pildă are lipsă de faurī, rotarī și alții, carī sě-i facă și dirégă uneltele sale economice, sě-i schimbe productele ș. a., tot așa lipsă au și celelalte clase ale societății de plugar, ca sě-șī pótă cumpăra dela el bucatele și celelalte mijlóce de traiŭ.

Inainte de asta numai cu 40—50 de anī, plugarii pe la noi nu simțiau lipsa atâtor unelte de economiă ca acum; ei arau și grăpau pămēntul cu plugurī și grape întregī de lemn, aveau carěle neferecate, săpau numai cu sapa de mână și pe mulțī îi cuprindeu mirare, când audiau dela câte-un ostaș bětrân venit de prin Germania și Francia, că pe acolo sunt plugurī și grape întregī de fier, carě ferecate, mașinī pentru sěmēnatul și săpatul cucuruzului, pentru cosit, secerat, îmblătit, vênturat, sěmēnatul grâului și altele.

Astădī am ajuns, ca sě vedem mașinile și uneltele numite introduse și pe la noi și încă chiar și de către plugarii cu mai puțin pămēnt, căcī și aceștia au simțit trebuința de a-șī cumpăra plugurī de fer, de a-șī fereca carěle, de a-șī cumpăra mașinī pentru sěmēnatul și săpatul cucuruzului ș. a. Și fiind-că tóte acestea au costat banī mai mulțī ca cele vechī, așa s'a vědut silit și micul plugar de a se opinti tot mai mult ca în trecut, ca pe lângă alte cheltuelī economice, sě pótă scóte din pămēnt încă și prețul acelor unelte atât de bune și spornice la lucrarea pămēntului.

Mulțămită acestor unelte și mașinī spornice de lucru, cei mai mulțī din plugarii noștri au ajuns astădī ca sě pótă produce de două-orī mai mult, de cum puteau produce înainte de asta cu 40—50 de anī. Așa putem vedé acum și pe micul plugar cultivând, cu ajutorul mașinilor pentru sěmēnatul și săpatul cucuruzului, dela 8—10 carě de cucuruz pe an și încă numai cu ajutorul membrilor familiei sale, pe când până nu erau mașinile, abia puteau produce cei mai bogațī atâta. De aceea se și dicea atuncī despre cei mai mulțī plugarī: „că cu lucrătorii adună, dér cu ei și mănâncă cele adunate“.

Mașinile pentru sěmēnatul și săpatul cucuruzului, plugurile de fer și celelalte unelte mai měrunte nu sunt așa scumpe, ca sě nu și-le pótă procura și numai plugarii singuraticī; cele pentru sěmēnatul grâului și îmblătit, fiind însě mai scumpe nu se pot procura decât de către marii proprietarī de pămēnt séu și de către cei mai micī, însoțindu-se mai mulțī la-olaltă.

Mașinile de îmblătit și trierele, ce-i drept, se pot procura și de către plugarī singuraticī, de-órece cu ele se póte lucra timp mai îndelungat și așa proprietarul lor nu numai că se póte despăgubi de prețul depus în ele, ci în tot anul póte sě-i mai rěmână și un anumit câștig.

Nu tot așa stă lucrul însě cu mașinile pentru sěmēnatul grâului! Acestea fiind mai scumpe, micul plugar nu și-le póte procura, deși ar avé și el lipsă de ele în tot anul, ér de a-le procura ómenī singuraticī încă nu se prea plătesce, de-órece sěmēnatul se face de-odată și în decurs de o săptěmână orī dóuě, ér după aceea nu mai are ce face cu mașina până érășī în anul următor. Dér fiind-că cu aceste mașinī se crută mai jumětate din sěmēnță, ba și holdele se fac mai frumóse, mai marī în spic și la bon, așa introducerea lor este totușī de neapěrată trebuință și în economiile mai micī.

Tot de așa mare trebuință sunt și în economiile mai micī mașinile pentru tăiatul paielor, cu carī s'a adeverit, că se crută fórte mult fên, a cărui lipsă încă se simte tot mai tare din an în an.

Așa stând lucrul, vor înțelege fórte ușor iubiții noștri cetitorī, pentru ce au pus în fruntea acestui articol cuvintele: „Unde-i unul nu-i putere“, vor înțelege, că trebue sě se însoțéscă câte doi și mai mulțī la-olaltă, pentru ca sě-șī pótă procura mașinile neapěrat de lipă la economia câmpului și a vitelor, ca astfel ceea-ce unul singur nu e în stare sě facă, sě pótă face câte doi și mai mulțī „cu puterī unite“.

Spre scopul acesta legea și îngădue, ca economii din țéră sě se pótă însoți în anumite „tovărășii agricole“, pe lângă statute aprobate de stăpânire. Membrii acestor tovărășii plătesc odată pentru tot-déuna o tacsă fundamentală de 10 fl. și un florin tacsă de înscriere, care se adaugă la fondul de reservă; ei au dreptul apoi de a puté folosi în cinste tóte mașinile societății. Pe unele locurī tovărășiile acestea mai primesc și câte-un ajutor dela comitat pentru procurarea de mașinī, sěmēnțe séu alte unelte economice.

Tovărășiile numite se conduc de către un președinte, vice-președinte, secretar cassar, inspector de mașinī și încă alțī doi membrii, carī se aleg din sînul lor pe timp de trei anī. Pentru înființarea unei tovărășii de acestea se recer cel puțin 12 membri; când aceștia nu mai voesc sě susțină societatea, acésta se desființéză prin tribunal, care pune apoi mașinile și celelalte unelte ale ei în lichidare (vêndare).

In comitatul Sibiiului s'au înființat mai multe tovărășii de acestea și am aflat, că ele au o înrîurință fórte bine-făcětóre asupra mersului economic din comunele respective. De aceea atragem atențiunea plugarilor noștri asupra acestor tovărășii, sfătuindu-i cu tot adinsul, ca pe unde numai pot și-i iértă împrejurările locale, sě înființeze nesmintit asemenea tovărășii, căcī ele sunt de un folos neprețuit pentru economia de câmp și vite.

MULTE ȘI DE TOATE.

Sfîrșitul lumei.

Vestea acésta, care in vécul curent deja de trei orī s'a lățit, a scornit'o un profesor german cu numele Wilhelm Förster.

El dice, că sfîrșitul lumei va fi în luna Novembre anul 1899 și se bazéză pe faptul, că în luna aceea pămēntul érașī se va ciocni cu o mulțime de corpurī ceresci, carī în decurs cam de 33 anī și 3 lunī se ciocnesc într'un loc și deodată cu pămēntul. O astfel de ciocnire a fost mai în anul 1866, luna Noemvre în nóptea din 13 spre 14 între órele 1—2.

Asemenea ciocnirī au mai fost și la 1833, 1799, dér la nicī una din aceste lumea nu s'a potopit.

Corpurile aceste ceresci se sfărîmă în bucățele, din causa înferbințelei marī, fiind încă sus în aer, și chiar din causa acésta nu se póte întempla nicī o nefericire. Nefericire nu se póte întempla nicī din causa că pe când corpurile aceste străbat linia descrisă de pămēnt, acesta deja se află la o depărtare de mai multe mii chilometri de locul, pe unde cad corpurile.

Chiar și décă s'ar întempla ciocnirea corpurilor ceresci cu pămēntul, nu este nimic de temut, deórece în substanța corpurilor acestora nu e nimic vêrtos și chiar décă s'ar întempla ceva, cel mult ar aprinde unele obiecte de pe pămēnt icī și colo cum fac și meteorii.

*

Cum se póte ca omul sě-șī fiă sieșī moșŭ?

Étă cum descrie un hazliu în puține cuvinte cum póte omul sě-șī fiă sie-șī moșŭ: Eu am luat de soțiă pe o věduvă; acésta avea o fată mare, pe care o luă de soțiă tatăl meu. Astfel tata mi-a fost mie ginere, ér fata mea vitregă, mi-a fost mamă.

Soția mea a fost mama mamei mele de acum, va sě dică bunica mea, și eu am fost, pe lângă bărbatul soției mele, tot odată și nepotul soției mele. Astfel, eu ca bărbat a bunicei mele, am fost totodată și moșul nepotului; așa déră eu am avut norocirea de a-mī fi mie moșŭ.

*

Limba pisicelor.

Sunt vre-o câți-va anī de când un American, cu numele Garnier, a vestit în lumea largă, că el a învěțat limba moimelor. El a scos și o carte despre limba moimelor, dér spre nefericirea lui, deórece în grabă se adeveri, că tóte cele cuprinse în cartea lui sont minciunī cu córne.

Acum însě s'a aflat un al doilea „învěțat“, adecă profesorul american Claro, care dice, că el a învěțat limba pisicelor. Limba pisicelor, dice Claro, sémēnă fórte mult cu limba Chinezilor. „E melodiósă, móle și la urechī sună de tot plăcut“.

Claro a adunat vre-o 600 de cuvinte, prin carī el esprimă simțémintele și gândirile pisicei. Multe dintre vorbe își sémēnă una alteia, și numai puterea tonului, cu care se esprimă, le deosebesce.

Călendarul săptěmânei.

SEPTEM. are 31 dile. RAPCIUNE.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	29 C. p. Ciriac	11 Emilian
Luni	30 M. Gregoriu	12 Maximilian
Marți	1 S. apost. Ananie	13 Coloman
Mer.	2 S. Cipr. și Eust.	14 Galustus
Joi	3 S. m. Dionisie	15 Teresia
Vin.	4 S. păr. Ieroteu	16 Gal apost.
Sâm.	5 S. m. Catarina	17 Hedvig

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 9 Octomvre st. n. 1896.

Měsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	40
„	Grâu mijlociu . .	5	20
„	Grâu mai slab . .	5	—
„	Grâu mestecat . .	3	20
„	Sěcară frumósă . .	3	60
„	Sěcară mijlociă . .	3	20
„	Orz frumos . . .	8	40
„	Orz mijlociu . . .	3	10
„	Ověs frumos . . .	2	20
„	Ověs mijlociu . .	2	—
„	Cucuruz	3	60
„	Mălaiu	4	—
„	Mazăre	6	—
„	Linte	10	—
„	Fasole	7	—
„	Sěmēnță de in . .	8	—
„	Sěmēnță de cânepă .	4	—
„	Cartofī	—	75
„	Măzěriche	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	52
„	Carne de porc . . .	—	52
„	Carne de berbece . .	—	32
100 kil.	Sěu de vită próspět	21	–
„	Sěu de vită topit	32	—

Bursa de Bucurescī

din 7 Octomvre n. 1896.

Valorī	Dobênda	Scad. cup.	Cu banī gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.- Oct.	102.1/2
Renta amortisabilă	5%	„ „	100.3/4
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.--Iul.	99.3/4
„ „ din 1893	5%	„ „	99.1/4
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	97.–
„ „ (Impr. de 32. 1/2 mil.	4%	Ian.-Iulie	87.—
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	87.1/4
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	87.1/4
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	87.1/4
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	87.1/4
„ „ (Im. de 90 mil. 1896	4%	„ „	87.1/4
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai- Nov.	102 1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	290.—
Oblig. comunei Bucurescī 1883	5%	Ian.--Iul.	95.--
„ „ „ din 1884	5%	Mai- Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.- Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	95.—
Scrisurī fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	92 3/4
„ „ urbane Bucurescī	6%	„ „	—.—
„ „ „ „	5%	„ „	88 3/4
„ „ „ Iașī . .	5%	„ „	82.3/4
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.–
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1670.
Banca agricolă	500	150 v.	224.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	438.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	459.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	305 --
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	199. –
Soc. Rom. de Hârtie ult. –	100	„ „	–.–
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	115. –
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	–.–
„ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	300	„ „	—.—
„Bistrița“ soc. p. f. hârtii 30 %	100	„ „	—.
Societ. p. const. de Tramways	20	„ „	.—
20 francī aur			20.10

SCOMPTURĪ:

Banca naț. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurī pe efecte	6%	Petersburg . .	4 1/2%
Casa de Depunerī	5 1/2	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	4 1/2	Elveția	3 1/2

Têrgul de rîmători din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 5 Octomvre de 4563 capete, la 16 Oct. au intrat 920 capete și au eșit 257 capete rěmânênd la 7 Oct. un număr de 5226 capete.

Bursa de mărfurī din Budapesta.

din 7 Octomvre n. 1896.

Sěminţe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	pănă
Grâu Bănățenesc	81	7.40	7.45
Grâu dela Tisa	81	.—	.—
Grâu de Pesta	81	7.50	7.55
Grâu de Alba-regala	81	7.45	7.50
Grâu de Bácska	81	7.50	7.60
Grâu ung. de nord	81	.—	.—

Sěmințe vechī orī nouě	soiul	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	pănă
Sěcară		70—72	6.25	6.30
Orz	nutreț	60—62	4.10	4 40
Orz	de vinars	62.64	5.20	6.—
Orz	de bere	64.66	6.50	8.—
Ověs		39.41	5.45	6.—
Cucuruz	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	78	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	—.—	—.—

	Productediv.	Soiul	Cursul dela	pănă
Prețul pa 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luțernă ungur.	—.—	—.—
	—	transilvană	—.—	—.—
	—	bănățénă	—.—	—.—
	„	roșiă	—.—	—.—
	Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
	Oleu de in		—.—	—.—
	Uns. de porc	dela Pesta	56.—	57.—
	„	dela țéră	—.—	—.—
	Slănină	svêntată	51.—	52. –
	„	afumată	56.—	57.—
	Sěu		—.	—.—
	Prune	din Bosnia în buțī	11.75	12.25
	„	din Serbia în sacī	—.—	—.—
	Lictar	slavon nou	—.—	—.—
	„	bănățenesc	14.50	15.50
	Nucī	din Ungaria		
	Gogoșī	unguresci		
	„	sěrbescī		
	Miere	brută	—.—	—.—
	„	galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
	Spirt	brut	—.—	—.—
	„	Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

Cursul losurilor private

din 7 Octomvre 1896

	cump.	vinde.
Basilica . . .	6.50	7.—
Credit	196.75	197.75
Clary 40 fl. m. c. . .	57.—	58.—
Navig. pe Dunăre . .	142.—	146.—
Insbruck	27.—	27.50
Krakau	27.25	28.25
Laibach	22.75	23.50
Buda	59.—	61.—
Palffy	58.25	59.25
Crucea roșie austr. .	18.—	18.70
dto ung. . .	10.20	10.60
dto ital. . .	11.50	12.—
Rudolf	23.—	24.—
Salm	70.—	71.—
Salzburg	26.25	27.25
St. Genois . . .	71.25	71.50
Stanislau	43.—	45.—
Trieitine 4 1/2% 100 m. c.	145.—	150.—
dto 4% 50 .	69.—	73.—
Waldstein . . .	60.—	62.—
Sěrbescī 3% . . .	35.—	35.80
dto de 10 francī	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	122.—	122.50

Cursul la bursa din Viena.

Din 9 Octomvre 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.05
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.25
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2% .	122.75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	101.20
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121. –
Bonurī rurale ungare 4% . . .	97.10
Bonurī rurale croate-slavone. . .	97.50
Imprum. ung. cu premii	154.75
Losurī pentru reg. Tisei și Segedin.	138.—
Renta de hârtie austr.	101.35
Renta de argint austr.	101.50
Renta de aur austr.	122.80
Losurī din 1860.	144.25
Napoleondorī.	9.52 1/2
Mărcī imperiale germane . . .	58.75
London vista	119.70
Paris vista	47.55
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.20
Note italiene.	44.55

Cursul pietei Brașov.

Din 10 Octomvre 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.47	Vênd.	9.50
Argint român.	Cump.	9.44	Vênd.	9.47
Napoleon-d'orī	Cump.	9.49	Vênd.	9.53
Galbenī	Cump.	5.60	Vênd.	5.65
Ruble rusescī	Cump.	126.—	Vênd.	—.—
Mărcī germane	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Lire turcescī	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Nr. 2883—1896.

PUBLICAŢIUNE.

Articolul de lege XLVI din 1895 a intrat în putere de drept.

În sensul acestei legi comite fă-care o transgresiune, care:

1) falsifică producte sau articole agronomice;

2) anunţă séu vinde articole folositóre pentru falsificare;

3) vinde producte sau articole agronomice falsificate;

4) Vinde producte séu articole agronomice, chiar nefiind falsificate, totuşi însă sub o astfel de numire, care după provenienţă sau nătura lor nu li se cuvine;

5) acei carĭ împedecă organele în controlarea productelor, preparatelor şi articolelor agronomice şi anume: lapte, preparate de lapte, unsorĭ dela animale şi plante, uleiurĭ, preparatele de aluat din făină sau grâu, miere, paprică, semênţĕ de sĕmănat şi de iarbă, nutreţ de vite şi gunoiŭ etc.

Pedépsa astorfel de transgresiunĭ este: închisóre pănă la o lună şi pedépsă în banĭ pănă la 300 fl.

Braşov, în 5 Sept. 1896.

1088.1—2 **Căpitanatul orăşenesc.**

PUBLICAŢIUNE

pentru Garnisóna militară din Braşov sunt a se lifera Victualii de menage pe durata unui an, cu începerea dela l-a lanuarie pănă la 31 Decembre 1897, şi anume:

Grupa Nr. 1:

1) Carne de bou, porc, viţel şi óie;

2) Untură, slănină;

3) Făină Nr. 3 şi Nr. 7 (tipurĭ de Budapesta);

Grupa Nr. 2:

4) Zarzavaturĭ, verdeţurĭ, deresurĭ etc.;

5) Jimble (frandele) şi sfărîmăturĭ de jimble;

6) Oţet; şi

7) Zahăr.

Pentru articoliĭ însemnaţĭ în Grupa Nr. 1 şi Nr. 2, precum şi cei de sub punct 6, 7 se dă liferaţia şi separat.

Oferte, provĕdute cu vadiu de 50 fl. v. a. şi cu mostre sigilate despre tóte articolele sunt a se trimite **pănă în 10 Novembre 1896**, la presidiu (Strada Caterinei Nr. 16).

Informaţii despre condiţii se pot lua dela Administrator, (Spitalul trupelor, Odaia Nr. 13).

Pertractarea ofertelor va avea loc **în 15 Novembre a. c.**, după care se vor avisa oferenţii.

Braşov, în 7 Oct. 1896.

Administraţia.

Moşiă de vêndare.

O moşiă nobilitară constătătóre din 102 jugere, **două** case de locuit şi dependenţele necesare de economiă, — aflătóre în comuna **Olt-Bogata**, $^3/_4$ óre depărtare de staţiunea căii ferate Homorod-Héviz, **sĕ vinde din mână liberă.**

Pentru informaţiunĭ a se adresa la proprietarul eĭ: d-l

Nicolae Cretzoi
Bucurescĭ.
1066.8 9 Strada Sălciilor Nr. 15.

Nr. 6749—1896.

Publicaţiune.

Din partea subscrisului Magistrat se aduce prin acésta la cunoscinţă publică, că **Joi în 22 Octomvre 1896 la 10 óre a. m.** în sala comunităţii **se va ţine licitaţie** pentru **arendarea păşunitului de érnă a oilor** din hotarul Sighişórei pe anul 1896/97. Vadiu este de 50 fl. Condiţiunile se pot vedea în Cancelaria Magistratului.

Sighişóra, 28 Septemvre 1896.

1084 2—2 **Magistratul orăşenesc.**

Institutul Vautier

Primeşte eleve pentru a fi instruate în dans.

Cursul se începe cu 20 Octomvre. Strada Castelului Nr. 8. 1086.1—3.

Depou de făină.

Am onórea a aduce la cunoscinţa on. public, că

Magazia cu făină,

ce am avut de mai multĭ anĭ în Tîrgul grâului, **se află acum în str. Michail Weiss nr. 27.**

Cu deosebită stimă:

Elias Mayer
din Codlea.

Avis!

Am onóre a încunosciinţa On. public şi on. mea clientelă, **că mi-am strămutat locuinţa** din strada Négră, **în strada Castelului Nr. 23, partere spre stradă,** unde se află şi

Atelierul meu de pantofărie.

Imĭ iau voie tot odată a face cunoscut On. public, că prin îndelungata mea praxă câştigată atât în streinătate, cât şi aici în Braşov, unde **lucrez ca măestru indepedent** de un şir de anĭ, mi-am câştigat încrederea on. public, căruia i-am dat numĕróse dovedĭ, că confecţionez după mĕsură tóte soiurile de încălţăminte, din material de prima calitate, durabil, elegant şi cu preţurĭ moderate.

Atrag din nou deosebita atenţiune a on. public asupra lucrărilor mele de lux, carĭ sunt de-o confecţiune elegantă.

Cu tótă stima:

Vasile Ocăşianu,
2—8 **măestru pantofar în Braşov.**

SPIRT contra Reumatismului.

Premiat cu **diplome** şi cu **medaliă de aur** la esposiţia din **Cairo 1895** şi la esposiţia de medicamente din **Londra 1896.** — Analisat de medicĭ şi aplicat în spitalurĭ cu mare succes ca medicament exterior.

Vindecă iute ori şi ce vătămare a corpului aşa ca soldina, reuma, ischia, astma şi altele.

Durerea de dinţi şi cap, o alină în cincĭ minute.

Preţul unei sticle cu instrucţia folosirei **1 coróna**, sticla mai mare **2 coróne 40 filerĭ.**

Depou principal în BUDAPESTA la farmacia D. Török József Király-utcza Nr. 12 şi D. **Dr. Egger A.** Váczi körut Nr. 17, se mai află la tóte farmaciile din capitală, şi la cele mai multe din provincie cum şi la Producĕtorul:

Widder Gyula,
farmacist S.-A.-Ujhely Nr. 71.

Comandele din provincie se efectuéză punctual.

Se află în **Braşov** la farmacia D-lor Kelemen Ferencz, Ales. Jekelius, Schuster K., Roth V. 1030,5—10.

ADEVĔR!

15 bucăţi fl. 5.75 — 15 bucăţi fl. 5.75

Neintrecută şi în lumea întrégă au făcut mare sensaţie

Collecţia-Austria,

care constă din 15 bucăţi bijuterii (arginterii) splendide,

numai pentru 5 fl. 75 cr.

un ciasornic Remontoir de aur fason, pentru busunar.

Regulat punctual (pe 36 óre), mechanism de precisiune şi cu placă emailată. Capacurile ciselate frumos, sunt lucrate din aur numit fason, care nu se distinge de aur curat şi nu-şĭ perde lustrul. — Pentru mersul regulat al sus numitelor ciasornice, **dau în scris o garanţie de 3 anĭ.**

1 lanţ fin de aur imitat, panţer,	1 ac fin pentru cravate,
2 nasturĭ de mangete imitat de aur,	1 etui pentru ciasornicul de aur fason,
1 broşe frumos pentru dame,	1 oglindă de busunar, în ramă,
3 nasturĭ de camaşe imitat de aur,	1 ac de bluse aur fason,
1 nastur patent pentru guler,	2 inele, imitat de aur cu brilante simile şi rubine.

Tóte aceste **15 obiecte** splendide de bijuterie împreună **cu ciasornicul de aur** fason **costă numai** . fl. 5.75

Trimitere cu rambursă. — La cas de neconvenienţă se restitue banii.

1063,2—6 **Firma de ciasornice:**

ALFRED FISCHER, Viena, I Adlergasse Nr. 12.

O specialitate naturală nepreţuibilă

este apa minerală alcalin-accidă bicarbonată

Isvorul „MATILDA" de Bodok,

care după experienţele făcute sau dovedit ca **o apă medicinală** prea eficace şi plăcută, mai ales: **la conturbărĭ de mistuire, maladiele stomacului, a rinichilor, a beşicii udului** şi **ale organelor respiratóre** etc.

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară şi prin conţinutul seu mare în acid carbonic natural — de un gust şi efect prea plăcut şi binefăcĕtor — va îndeplinì chiar şi pretensiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

DEPOSIT PROPRIU în Braşov: strada Căldărarilor Nr. 68, în Sibiiu, Sighişóra şi în Alba-Julia: la D-l I. B. Misselbacher sen., în Cluj: la Segesváry és társai, în Deva: la Balog Gyula, în Oreştie: la Németh János.

Cu tótă stima:

1025,25—100 Administraţiunea isvorului
„MATILDA."

JOSEF GYÖRGY,
(comit. Háromszék). **Bodok.** (Transilvania).